

Debesuota, šalta.
Saulė teka 7:14, leidžiasi 4:23.

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
RAYMARKET 1-6100
Over One Million Lithuanians in The United States

VOL. LVII

Library of Congress
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

Chicago, Ill. — Pirmadienis, Gruodžio-December 21 d. 1970 m.

Kaina 10c

299

NERAMUMAI LENKIJOS DAR NEPASIBAIGĘ

VLIKO SEIMO ĮVYKUSIO 1970 m. GRUODŽIO 5-6 dienomis ČIKAGOJE NUTARIMAI

Seimas, išklauses Vliko Tarybos, Valdybos ir Tautos Fondo pranešimus bei Seimo atstovų pareiškimus, nutarė:

1. Seimas paveda Vliko Valdybai padėti JAV prezidentui Nixonui už jo skubią reakciją, kuria buvo siekiama iširti lietuvių jūrininko Simo Kudirkos, siekusio azilo teisės, gėdingą išdavimą sovietams ir už Prezidento įsakymą JAV įstaigoms bei asmenims, kad panašūs įvykiai ateityje nepasikartotų.

2. Seimas ragina visus lietuvius kiekviena proga kelti aikštėn Sovietų Sąjungos vykdytą ir tebevykdomą lietuvių tautos genocidą.

IS VISO PASAULIO

DETROITAS. — Šeštadienio "Detroit News" įdėjo buvusio JAV valstybės departamento valdininko, buvusio gen. konsulo W. H. Christenseno laišką, kuriame jis prisimena, kad ir jam kartą teko spręsti dviejų lietuvių jūreivių prašymą politinės globos, kuri jiems buvo duota.

Charakteringa, kad sovietų diplomatai ir tada kaltino pabėgusius jūreivius vagystėmis, pinigų pasisavinimu. Diplomatas Christensenas sako, kad Simo Kudirkos atveju valstybės departamentas nebuvo be priekaištų ir pareiškė nuomonę, kad prezidentas Nixonas reikalus sutvarkys.

Detroito Lietuvių Organizacijų Centras pakvietė Christensoną dalyvauti ruošiamame Vasario 16 dienos minėjime, kuriame pakviesti dalyvauti kongreso narys Gerald Ford, respublikonų mažumos kongrese vadas, ir Altono pirm. dr. Kazys Bobelis. Minėjimas įvyks vasario 14 d.

BONA. — V. Vokietijos vyriausybė paskelbė, kad atsirado daugiau vilčių susitarti dėl Berlyno. Bonos atstovas ateinantį trečiadienį vyks į Berlyną pasitikti su Ulbrichto režimo atstovais. Svarbiausias nesutarimų pagrindas esąs Bonos politinės tautos su Ulbrichto režimo atstovais. Svarbiausias nesutarimų pagrindas esąs Bonos politinės tautos su Ulbrichto režimo atstovais.

TOKIO. — Japonijos žinių agentūra paskelbė, kad Amerika išveš 10,000 kareivių iš Japonijos iki birželio 30 d.

Neaiški mirtis

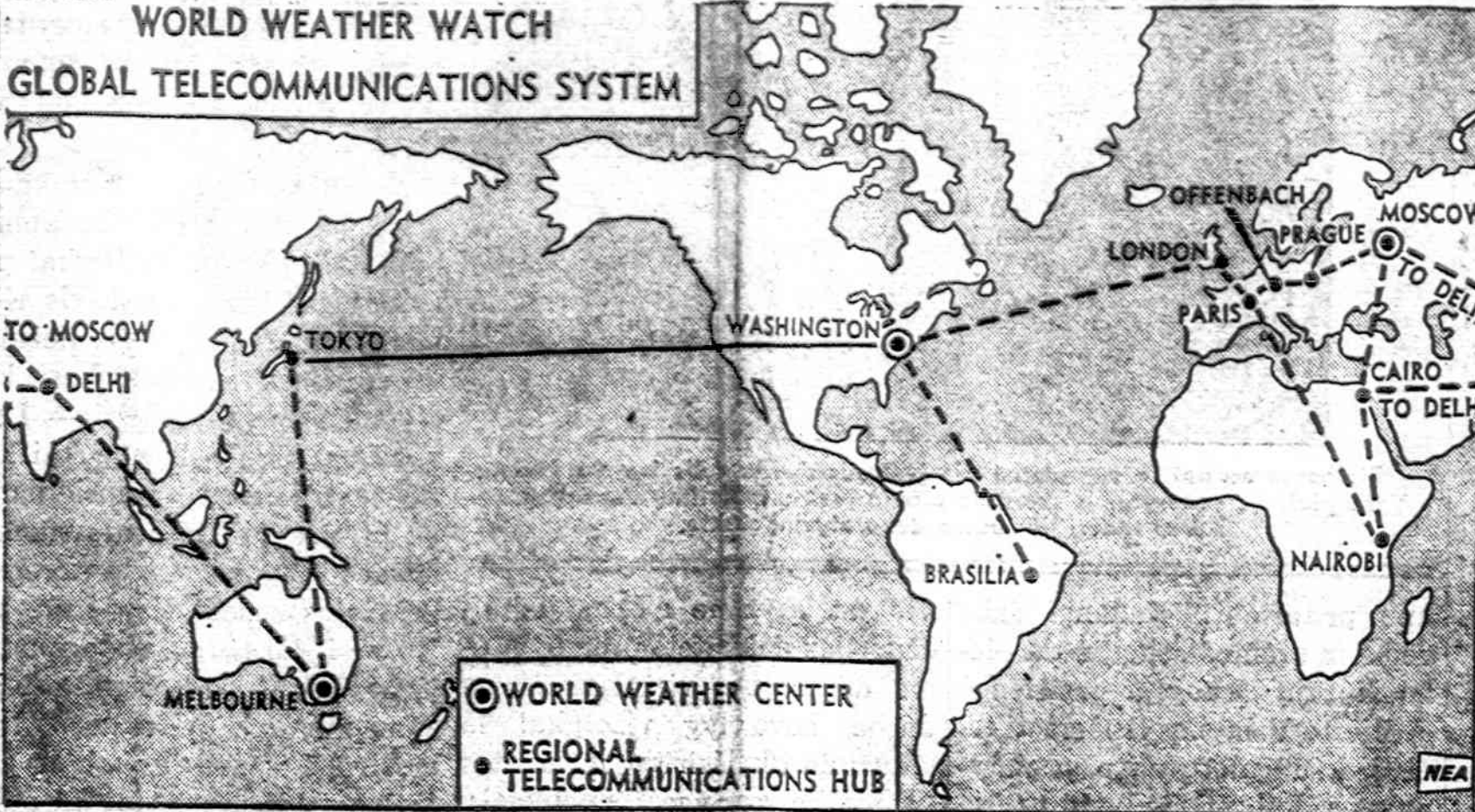
Prof. J. Kazlauskas, kalbininkas, neaiški mirtis tebejaudina okup. Lietuvos gyventojus. Vilniaus spaudo gruodžio 4 d. paskelbė teismo medicinos komisijos 8 žinovų — ekspertų pranešimą, iš kurio seka, kad J. Kazlauskas, š. m. spalio 8 d. dingęs ir kad lapkričio 17 d. jo laivonas buvo rastas Nerio upėje, Vingio rajone. Kūne nebuvo rasta sužalojimų.

Pranešimas būdingas, nes jis turėjo atsirasti dėl visos eilės neaiškumų, gandų. Eltos žinio, prof. Kazlauskas paskutinį kartą buvo matomas Vilniaus pašte spalio 8 d. Po to jis... dingęs. Lietuvoje niekas nemano, kad Kazlauskas būtų nusiskandinęs ir visiems aišku, kodėl Vilniaus įstaigos susirūpino pateikti žinią apie Kazlauską laivoną, terastą upėje po šešių savaičių.

laisvinimo bei lietuvių išlikimo baruose.

11. Seimas dėkoja nepriklausomoms Lietuvos valstybės testinimo reikėjams — mūsų diplomatams — už jų pastangas Lietuvos laisvei ir nepriklausomybei atstatyti.

12. Didelė padėka pareiškama lietuvių spaudai ir radijo programų vedėjams už didelę paramą ir akciją Lietuvos laisvės kovoje.

Tarp Tokio ir Washingtono jau veikia kompiuterių padedamas telekomunikacijų ryšys, kuris perduoda žinias apie orą. Per ateinančius penkerius metus tie ryšiai bus išplėsti į kitus miestus ir apims visą pasaulį.

KAIP DABAR YRA SU BRAZINSKAIS?

Marija Rudienė pasakoja apie savo kelionę ir išpūdžius Turkijoje

ČIKAGO. — Šiadien baigiamė Marijos Rudienės pasakojimą apie kelionę į Turkiją. Vakar "Chicago Tribune" paskelbė ilgą straipsnį apie Brazilinskus ir jų galimą įsileidimą Ameriką. Laikraščio korespondentas pasikalbėjo su M. Rudienė ir paskelbė idėjų dalykų apie Amerikos generolų lėktuvo nukreipimą į Turkiją. Sovietai patys suorganizavę su tam tikrais savo paleistais signalais Amerikos lėktuvo nusileidimą Sovietų Sąjungoje. Jie tikėjosi užsilaikyti Amerikos ir Turkijos karininkus išgauti pabėgusius Brazilinskus.

Marija Rudienė pasakoja: "Turkijoje yra kalbama, kad lėktuvo pilotas, kuris atskrido į Turkiją su dviem studentais pabėgėliais, buvo tas pats, kuris vairavo lėktuvą į Brazilinskų pabėgimo metu. Studentų pabėgimas buvo plačiai rodomas turkų televizijoje ir visi pamatė, kad tai tas pats pilotas, nors jis mėgino nusikreipti nuo fotografų, visai sukinejo galvą ir užsidengė veidą rankomis.

Turkijoje galvojama, kad tie du studentai nebuvo tikri pabėgėliai. Nors jie prašė Turkijoje politinės globos, kuri jiems buvo duota, manoma, kad jie buvo atsiųsti į Turkiją nužudyti Brazilinskus. Jie, matyt, tikėjosi, kad juos turkai patalpins į tą pačią stovyklą su Brazilinskais, tačiau turkų valdžia jų ten nedėjo, bet patalpino atskirai. Vienas tu studentų po trumpo laiko pabėgo iš pabėgėlių stovyklos ir susisiekė su vietiniais komunistais.

M. Rudienė dar tebesant Turkijoje, vienas aukštas politikas jai pranešė, kad Brazilinskų teismas jau pradėtas. Ši žinia visiškai neskelbiama, kaip neskelbiama įvykiai su dviem rusų studentais. Turkija nenorinti pabloginti ir taip jau įtemptų santykių su sovietais.

Jei apeliacijos teisme Brazilinskai bus pripažinti politiniais pabėgėliais, tai jų nieku būdu negrąžins Rusijai, bet gali įvykti dar teismas Turkijoje dėl lėktuvo įvykusio nužudymo. Būtu nuostabu, jei turkų valdžia Brazilinskus paleistų be baudmės, nes taisyklės reikalauja kokios nors baudmės, kad ir simbolinės. Turkai nori laikyti teisinių principų iki galo.

Jeigu teismas nuspręstų, kad jie yra kriminaliniai pabėgėliai, tai jau būtų rimtas reikalas. Po tokio sprendimo sovietai turėtų teisėpareikalauti, kad jie būtų sugrąžinti Rusijai. Visai galimas daiktas, kad dar daug laiko gali prabėgti, kol vargšai Brazilinskai bus laisvi, sako Marija Rudienė. Turkijos valdžia laiko Brazilinskų reikalą savo vidaus

Britanija bijo eksportų suvaržymo

WASHINGTONAS. — Prezidentas Nixonas ir Britanijos premjeras Heath Baltuose Rūmuose apsvaustė daug tarptautinių klausimų. Ilgiau buvo sušalę, prieš Izraelio arabų konfliktą, prieš britų įstojimą į Europos Rinką. Buvo paliešti NATO, santykių su sovietais klausimai ir Persijos įlankos ateičiai reikalai.

Abu valstybės vyrai kalbėjo ir apie prekybą. Britanija bijo, kad Amerikos kongresas nesuvaržytų importų. Britanija per metus siunčia Amerikon prekių už 2.2 milijonus dolerių: mašinų, deimantų ir škotiesko viskio. Britanija pernai pirkė Amerikos lėktuvų, chemikalų, tabako ir kai kurių metalų. Suvaržius importus Britanijai atsirastų sunkumų užmokėti už įvežamas iš Amerikos prekes.

Rašyti prezidentui

Ryšių su Simo Kudirkos išdavimu rusams, Vlikas š. m. gruodžio 11 d. išsiuntė aplinkraštį laisvojo pasaulio bendrinėms lietuvių organizacijoms, paakindamas jas tuoj rašyti JAV prezidentui R. M. Nixonui memorandumus ir prašyti, kad jis viešai pasisakytų Lietuvai, Latvijai ir Estijai esant nepriklausomoms, tik sovietų okupuotomis valstybėmis ir kad jis per Jungt. Tautas bei kitu būdu reikalautų panaikinti jų valstybių okupaciją ir atstatyti jų laisvę.

reikalui. Ji nori parodyti visam pasauliui, kad Turkijos nevaikė didžiosios galybės ir ji sprendžia savo problemas garbingai ir humanistiškai. Mums lietuviams negalima daryti žygių, kurie nesutampa su Turkijos pareiškimais, — baigė savo pasakojimą Marija Rudienė.

Pavergtų tautų laisvės problemos

Antanas J. Rudis, Lithuanian Forum vedėjas, padėjo suorganizuoti pavergtų tautų laisvės problemų svarstymą WGN radijoje. Antradienį gruodžio 22 d., nuo 8 valandos vakaro iki 10 val. vak. WGN, Dan Price Line 720, svarstys laisvės problemas. Antanas J. Rudis kalbės Lietuvos, Latvijos ir Estijos pavergtimo klausimu; Dr. Fr. Schwartzberg, Loyola Universiteto profesorius, kalbės čekų laisvės klausimu, o adv. Spray Regen, šiomis dienomis pravažiavęs iš Rusijos, kalbės apie žydų laisvės komunistų valdomoje Sovietų Sąjungoje.

Klausytojai galės klausyti ir gaus, rimtus atsakymus.

Padėka komisariui

Pavergtų Europos Tautų Seimas, š. m. gruodžio mėn. 10 d., New Yorke minėjęs žmogaus Teisių dieną, priėmė nutarimą, kuriuo išreiškia padėką J. Tautų Pabėgėlių reikalų aukštajam komisariui, pasisakiusiam Simo Kudirkos išdavimo reikalui. PET Seimas pareiškė viltį, kad Komisaras toliau seks Kudirkos klausimą, pradės tyrinėjimus pagrobto lietuvių jūrininko likimo klausimu ir reikalaus Kudirkos išlaisvinimo.

SAO PAULO. — Brazilijoje užsidedę Volkswageno automobilų fabrikas, žuvo 15 darbininkų ir 200 buvo sužeisti.

BERLYNAS. — Rytų Vokietija kreipėsi į Boną siūlydama gruodžio 23 d. pradėti naują pasitarimų dėl Berlyno sesiją.

Prezidentas Nixonas paskyrė demonstrantą, buvusį Texas gubernatorių, John Connally nauju išdo sekretoriumi vietoj David Kennedy.

DARBININKAI PIRMIEJI IŠEINA PRIEŠ KOMPARTIJOS DIKTATŪRĄ

VARSUVA. — Vakarų Europos žvalgyba pastebėjo didelį kariuomenės judėjimą Lenkijoje, Rytų Vokietijoje ir Čekoslovakijoje. Manoma, kad siekiama atkirsti Lenkijos sritis, apimtas darbininkų riaušių. Lenkų radijas pranešė, kad Gdanske, Gdynėje ir Sopote jau ramu, tačiau buvusiam Stetine, dabartiniame Šečine, dar tebevyksta darbininkų streikai, prasidėję Warski laivų dirbtuvėje. Radijas pabrėžia, kad darbininkų plakatai sako, kad jų streikas yra ekonominis, bet ne politinis.

Sovietų žydas gavo pilietybę

Lietuvių demonstracija prie valstybės departamento

WASHINGTONAS. — Valstybės departamentas paskelbė, kad Sovietų Sąjungos gyventojui Leonidui Rigermanui ir jo motinai yra pripažįstama Amerikos pilietybė. Rigermanas pagarsėjo, kai sovietų milicija kelis kartus sustabdė prie Amerikos ambasados vartų. Dėl bandymų įeiti į ambasadą Rigermanas turėjo praleisti 6 dienas kalėjime. Amerika įteikė po paskutinio Rigermano sulaikymo oficialų protestą sovietų valdžiai, prikišdama konsularinės sutarties laužymą.

Rigermano tėvas buvo Rusijos žydas, kuris atvyko į Ameriką ir čia gavo pilietybę. Jis vedė amerikietę, gimusią Brooklynne ir su ja grįžo į Sovietų Sąjungą 1930 metais. Čia gimė Leonidas Rigermanas, Maskvos fizikas, kompiuterių specialistas. Jo tėvas yra miręs, tačiau jis kreipėsi į Amerikos įstaigas prašydamas pripažinti jam Amerikos pilietybę pagal motinos gimimo teisę ir tėvo naturalizacijos teisę. Valstybės departamentas pripažino, kad priėmimas sovietų pilietybės neatėmė Rigermanams Amerikos pilietybės. Dabar lieka klausimas ar su šiuo sprendimu sutiks Sovietų valdžia.

"Chicago Tribune" pranešdama apie Rigermano reikalą, tame pačiame straipsnyje primena Simo Kudirkos klausimą, pabrėždama, kad Rigermano pilietybės palankiam išsprendimui galėjo turėti reikšmės Simo Kudirkos, incidentas, po kurio iškilo Rigermano klausimas.

Kartu laikraštis praneša, kad Washingtono prie valstybės departamento demonstravo apie 100 lietuvių, kurie nešiojo plakatus prieš komunizmą ir prieš Prancūzų Sargybą. Tyliai pasimeldę lietuvių po 5 minučių išsiskirstė. Valstybės departamentą saugojo apie 20 policininkų, tačiau jokių incidentų nebuvo.

Riaušės JAV bazėje Okinawos saloje

NAHA. — Okinawos salos gyventojai sukėlė prieš amerikiečius protesto demonstraciją, kuri baigėsi riaušėmis. Priežastis buvo vieno japono sužeidimas Koza Maromi gatvėje, netoli amerikiečių bazės. Amerikiečių vairuojamas automobilis sužeidė gatvę einantį japoną. Netrukus du tūkstančiai japonų atvyko į Kadenos bazę, įsibrovę į vidų ir ėmė deginti bazės pastatus ir automobilius.

Riaušėse sužeidė bazės mokykla ir sargybos būstinė. Sunaikinta ar sužalota 82 automobiliai, iš jų šeši karinės policijos džipai. Sužeistų buvo 35 asmenys. Okinavos policija paliko riaušes raminti patiems amerikiečiams.

Lenkijos pranešimais, Gdanske darbininkų ir jaunimo riaušės padariusios 3.3 milijonų dolerių nuostolių.

"Christian Science Monitor" iš Vienos pabrėžia, kad Lenkijos neramumai prasidėjo darbininkų tarpe, Gdanskos uoste. Panašiai Vengrijos 1956 metų sukilimas prasidėjo didžiausioje vengrų plieno liejykloje. Čekoslovakijoje darbininkai irgi buvo priekinė linijose, kai Dubčekas pradėjo savo reformas. Darbo unijos ilgiausieji ir atkakliausiai gynė Dubčeko reformas, nors Čekoslovakija jau buvo okupuota sovietų kariuomenės.

Paskutinis Lenkijos sukilimas 1956 metais irgi prasidėjo Poznanės vietiniame mašinų fabrike, o dabartiniai neramumai prasidėjo uosto krantinėje darbininkų ir laivų statybos dirbtuvių darbininkų tarpe.

Po Poznanės įvykių Gemulka pripažino, kad darbininkų skundai buvo teisėti ir kaltino "bedavę biurokratiją" dėl darbo žmonių gyvenimo lygio kritimo. Tačiau tvarka liko ta pati ir darbininkų buvis nepagerėjo.

Komunistų režimai satelitų kraštuose turėtų pasimokyti iš įvykių Lenkijoje. Jie nuolat pasauliui kartoja, kad komunistų diktatūra yra darbininkų remiama, kad "socialistiniai kraštai" yra darbininkų rojus, tačiau gyvenimas rodo, kad taip nėra ir patys darbininkai pirmieji išeina prieš partijos diktatūrą.

Laiškai kongresui

Vliko pirm. dr. J. K. Valiūnas š. m. gruodžio 11 d. išsiuntė telegramas JAV Kongreso Atst. Rūmų užsienio klausimų pakoimisei, svarstantčiai S. Kudirkos išdavimo klausimą. Pareikšta padėka už išsamius apklausinėjimus, prašyta, kad jie būtų tęsiami, iškeliant ir aplinkybes, kurios lietuvių Kudirką privertė vykdyti jo desperatišką šuolį į laisvę (sovietų teroras okup. Lietuvoje, okupacijos padariniai, gyventojų laisvės troškimas ir pan.).

Telegramos pasiųstos pakomisės pirmininkui Wayne L. Hays, Ohio valst. atstovui Rūmuose ir penkiems pakomisės nariams: James G. Fulton, Pa., Bradford F. Morse, Mass., Edward J. Derwinski, Ill., John C. Zablocki, Wis., ir Roman C. Pucinski, Ill. Lietuviai skatinami minėtiems Atst. Rūmų nariams rašyti, ypač jų atstovaujamosse valstijose, be to, atskirai ir pakomisės pirmininkui. Adresas: US Congress, Washington, DC, 20515.

◆ Italijoje įsigaliojo skrybių įstatymas.

L. V. OPEROS IR BALETO AUKSINĖ SUKAKTIS

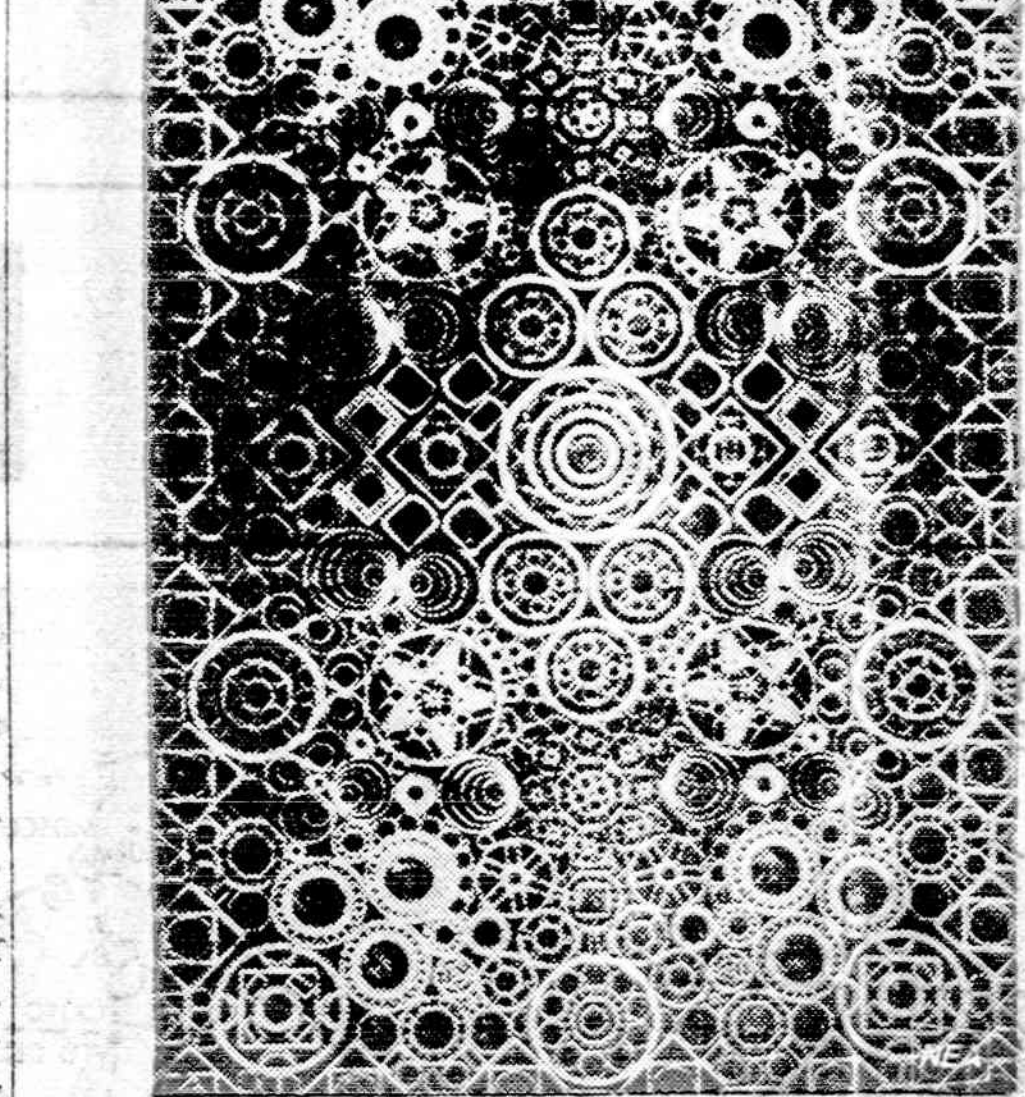
Šių metų gruodžio mėn. 31 d. sukanka penkiasdešimt metų nuo Lietuvos Operos įsikūrimo; tą dieną, prieš penkiasdešimt metų, buvo pastatyta pirmą lietuvių kalba opera. Ta proga norėsiu kiek smulkiau, kad ir trumpai, supažindinti skaitytojus su operos organizavimo darbais ir bendrai su jos svarbumu Lietuvos gyvenime.

Kaip pačios Lietuvos nepriklausomybės kūrimasis, taip ir visos kitos Lietuvos kūno dalys panašius vargus, didesnę bei mažesnę formoje, yra kentėjusios. Taip pat varginga savo gyvenimą pradėjo ir mūsų opera. Šia proga reikia pažymėti, kad opera yra vienas sudėtingiausių sceninio meno kūrinys. Joje dalyvauja šios meno šakos: statyba (dekoracijų statymas), rašyba (dekoracijų piešimas, grimas), vaidyba (dramatinis scenos menas), choreografija (šokiai, baletas), muzika (orkestras), vokalinis menas (solistai, etc.), šviesa (scenos, ir dekoracijų išvaizdos sujungimo priemonė) ir daug kitų čia neišvardintų dalykų. Nereikia pamiršti, kad išvardytos visos meno šakos pačios per save yra savitos ir gerai veikia vienos.

Tat opera yra tokia milžiniška pamintis, vienon čelėbėn sujungtų, įvairių menų šakų junginys, kur paprastam žmogui, pirmą kartą jį patekus, sunku yra viską iš karto pamatyti ir pastebėti, nes paprastai pradžioje, iki įprantama, pajėgiama viena dalyką sekti, būtent: jei sekama vaidinimą, tai negirdima muzikos, arba neatkreipiama atidosis ir dekoracijų buvimo.

ma, choro dalyvavimą ir t. t. Turint tą visą sunkumą ir sudėtingumą galvoje, paprastai statomi tokie dalykai tik ten, kur didelis išteklis lėšų, dainininkų, orkestrantų, dirigentų, piešėjų, atitinkamos patalpos ir t. p. Tuo tarpu pas mus nieko to nebuvo, ir kuomet šiandien prisimenama pirmuosius darbus, net juokas ima.

Lietuva gyveno vos antruosius metus nepriklausomybės, neturėdama nei savo valiutos, nei reikalingų ginklų, nei kariuomenės tinkamai kuo apręgti ir daboiant nuo priešo rubežius, dar ginklams tebeskambant, menininkai pradeda rūpintis menu. 1920 m. pradžioje lyg gandrui pradeda iš įvairių kraštų grįžti visokie menininkai: tapytojai, skulptoriai, muzikai, dainininkai, dramatininkai, poetai. Susirinkę keliolika asmenų susibūrė į vieną organizaciją — "Lietuvių Meno Kūrėjų Draugiją". Draugijos nariai pagal savo specialybę pasidalino į sekcijas: susikūrė 1920 m. gegužės mėn. muzikos sekcija, kurioje jėga šio muzikai: Galaunienė, Grigaitienė, J. Tallat-Kelpša, Naujalis, Štarka, V. Žadeika, J. Zilevičius. Tai buvo pirmasis muzikų būrys, o vėliau prisidėjo grįžę iš užsienio: Kačanauskas, Biečiūnas, Byra. Iš šio būrio nei vieno nebuvo, kuris būtų kur nors operoje vaidinęs ar dirigavęs (išskyrus Grigaitienę ir Biečiūną, kuriuos Rusijoje porą metų buvo porą kartų vaidinę). Neatsižūrint į tai, buvo pradėta svarstyti apie pastatymą operų lengvesnių atskirų scenų, o

Pieno vamzdžiai ir vamzdeliai yra įvairaus dydžio. Šis įvairių formų piešinys sudarytas iš skersinio pūvio įvairių metalinių vamzčių. Kartu sudėti jie sudaro dekoratyvinį efektą.

anu pritariant. Kadangi šalia veikė ir dramos sekcija, tat Meno Kūrėjų Draugija pasistengė iš Miesto Valdybos išnuomoti teatrą, kad galėtų savo pastatymus pradėti, jei jie įvyktų (visa tai atsibūna tuolaikiniams lietuvių centre — Kaune); to teatre administratoriumi lieka pakviestas J. Zilevičius.

Teatras buvo labai apieistas. Langų daug buvo išdaužytų, durys nevisos tvarkoje, šviesa menka, dekoracijos senos, nudėtos. Nei rūbų, nei scenai baldų, publikai kėdės suklebusios, čirškėdavo, jei kiek pasijudindavo. Sienu tinkas kur nekur buvo pakenčiamas, per stogą vanduo bėgo; artistų kambariuose nebuvo kėdžių nei langų, jie buvo popieriais užlipyti ir skuriais užkaišioti. Taip atrodo tuomet vienintelis Kauno miesto teatras. Kadangi ir už tą daržinę reikėjo miestui mokėti nuomą, o draugija neturėjo tam lėšų, teatras buvo išnuomojamas šokiams, balams; žydų ir rusų vaidinimams, retkarčiais vokiečių ir lietuvių ruošiamiems koncertams. Iš gaunamos nuomos buvo apmokama alga tarnautojams, miestui nuoma, o pelnas ejo būtinoms dalykams taisyti bei naujiems įsigyti.

1920 m. vasarą grįžta iš Rusijos Kipras Petrauskas, iš Amerikos M. Petrauskas ir A. Sodeika. Jie, suruošę po koncertą, išvažiavo į Vilnių (tuomet lietuvių buvo Vilniuje) operetės organizuoti su M. Petrausku priešakyje. Kauniskis muzikos būrelis savo darbą tęsė toliau ir praktikos pavienių operos scenų prasidėjo dainininkės Grigaitienės bute. Buvo manoma statyti senas iš op. "Eugenijus Oneginas". Čia Kaunskio. Pirmuosius operos statymus pasižadėjo finansiniai paremti D. Jos Valdyba. Tuo tarpu užima lenkai Vilnių ir broliai Petrauskai su Sodeika atsiranda Kaune. Dar besant Petrauskams Vilniuje, kauniskis būrelis buvo pasiuntęs du kartus pas juos savo pasiuntinį Kačanauską kviesdami juos prisidėti prie operos kūrimo darbo, nes būrelis buvo įsitikinęs, kad jiems atvykus, darbas eis greičiau ir bus galima visą kokią nors operą pastatyti, bet jie griežtai atsisakė. Kuomet jie atsidūrė Kaune, tai K. Petrauskas vėl buvo kviečiamas ir sutiko, ir tuomet gavęs iš Meno Kūrėjų Draugijos savo veikimui visą laisvę, ėmėsi darbo. Pasikvietė atitinkamus jo nuomone operai bendradarbius sekančius asmenis: St. Šilingą, J. Tallat-Kelpšą, J. Zilevičių ir pats K. Petrauską. Meno Kūrėjų Draugija šiuo vyru kvarteta pavadinė Operos Tarybą. Šis kvartetas ir yra faktiškai Lietuvos Operos įkūrėjas. Šio kvarteto dėka opera šventis savo jubiliejų. Kadangi K. Petrauskas buvo vienintelis autoritetas operos darbuotoje, nes jau Karališkoje rusų operoje laurus sky-

kyti K. Petrauskas pasiėmė pagelbon dramaturgą K. Glinakį.

Dekoratoriaus nebuvo, tik vėliau atsirado Vl. Didžiokas, kuris šiek tiek senas dekoracijas apiplovė, vieną kitą dalį padirbo ir viskas buvo premjerai paruošta.

Rūbų teatre nebuvo, pirkti lėšų irgi nebuvo, tat Taryba nutarė, kad artistai vaidintų paprastuose išėjiniuose rūbuose. Vienintelis tuomet Štarka turėjo būrelį mėgėjų chorą; jis pasižadėjo paruošti chorą, bet choro praktikom nebuvo tinkamo kambario, reikėjo ieškoti kitur. Su dideliais vargais tą sutvarkius, reikia galvoti apie orkestrą, kuris operoje fundamentas; nebus orkestras, nebus operos. Čia reikėjo šauktis pagelbon "visų šventųjų".

Muzikantų yra, bet tinkamų mažai, o antra, nėra iš ko apmokėti; vieną kartą gali dykai pagriežti, bet kita — reik vis vien apmokėti. Žydėlių 99%, lietuvis vienų vienas smuikininkas, kuris tinka operoje griežti — Leškevičius. Truko Kaune kai kuri instrumentų — apsieinama be jų, nes jų Lietuvoje tuomet nebuvo (fagotas, anglų ragelis). Styginius sudarė šiaip taip, bet jie visi tarnauja restoranuose ar kavinėse. Tų įstaigų savininkas menas ir tautos garbė tuomet rūpėjo vienaip, kaip ir patiem muzikantams — kaip šuniui penka koja. Todėl, kur savininkas leidžia vakaro operoje griežti, ten muzikantas politikuoja, kad daugiau markių gautų (tuomet dar vokiečių markės ejo), o kur savininkas neleidžia — ten muzikantas neva nori eiti; jį tarpe beveik visi svetimšaliai, todėl teko kreiptis į Vidaus Reikalų Ministerį R. Skipitį ir į karo komendantą paromas. Kai su jais buvo pasikalbėta, tuomet iš karto visi numatyti asmenys pribuvo į praktiką, darbas tuoj prasidėjo vis su smarkumu.

Nutarta statyti operą "Traviata" muz. Verdi. Reikia visų pirma knygu, o jų nėra Lietuvoje. Telegramomis išrašytos greit pribuvo iš Italijos, bet nelgai trukus pranešė leidėjai, kad dainininkams, jie knygas siunčia, bet jei norėsite orkestrui gaidas gauti (jos yra visai kitokios negu dainininkams), tat turite užsimokėti už vaidinimo teisę tam tikrus nuosimčius nuo kiekvieno vaidinimo pajamų, — orkestro gaidos yra leidėjų monopolis (Traviatos — beveik ir visų kitų su mažai šimtim Italijoje).

Gavę gaidas, tuoj pradėjo visi darbuotis visu smarkumu. Tik buvo didžiausias vargas su lietuviškais žodžiais, nes opera spausdinta italų ir vokiečių tekstais, o išversti visą veiklą, kuris apie 3 val. tęsiasi — tai ne valandos darbas. Vertimą paskubomis pagaminio poetas Faust. Kirša; o koks darbas teksto į knygas įtraukimas po gaidomis, kad tiktu. Vienur žodžių daug, kitur per mažai, kitur reikia visai tekstą keisti, nes jis dainuojant neskamba ir t. t. Tai buvo baisus darbas, kur dirigentas ištiesas dienas ir naktis sėdėjo iki visų tekstus sutakti.

Praktikos prasidėjo teatro administracijos raštineje — mažam kambarelyje; ten buvo pora senų kėdžių, aplūžęs stalas ir pianas iš Žemės ūkio Ministerijos gautas, kurs buvo bėgant nuo vokiečių kieno tai paliktas, be savininkų. Artistai sėdėdavo ant palangių ir atsiremę dainuodavo. Kuomet reikėjo solistams ruošti partijas, nebuvo kam pianu palydėti, reikia pianistų, o savo dar nebuvo, reikėjo vaikštinti po kavines ir muzikantų tarpe ieškoti "pianistų". Atsiranda keleta žydėlių iš Vilniaus, bet geriausias pasirodė visai jaunutis, tuomet dar pusberniukas L. Hofmekleris. Sutvarkius šį dalyką, tuoj reikėjo ieškoti sufliro. Žmonijų visur trūksta, paieškojus nesirado, tat reikėjo pasiimti administratoriui tuo tarpu šį darbą, iki galų gale pasipainiojo A. Vanagaitis, "Margučio" redaktorius. Bet tai jau buvo po pirmo pastatymo. Režisuoti ir sceną sutvar-

gelbėjo: visuomet prisijudavo iš kariuomenės orkestrų pavienius reikalingus asmenis, k. t.: iš Ukmergės, Kėdainių, Alytaus ir kitų kariuomenės dalių. Kai trūko kokia nors rolei solisto, buvo ieškoma Ministerijų raštinėse, ten jų daug buvo surasta. Su dideliais vargais visas dalis aptvarkė, per du mėnesius darbo, opera buvo galima pastatyti dirbant ištisas dienas — net kai kurias naktis — ypač paskutinės savaitės.

Kuomet spaudoje buvo pranešta apie operos būsimą vaidinimą, mieste ir provincijoje inteligentų tarpe buvo dvi nuomonės griežtos viena kitai, kurios turėjo gerą skaičių šalininkų. Vieni kalbėjo, kad tai tik svajonės ir vaikų darbas, kiti — kad viskas pasiseks. Visi tomis mintimis ir gyveno. Pradėjus bilietus ruošti parduoti, neuždarė administratoriaus, tuomet gyvenusio teatro rūnuose, durys ištisas dienas. Vieni stengėsi patekti vaidinimui, jausdamiesi didelį istorinį įvykį, kiti — įdomumo dėlei. Kadangi teatras buvo vos 500—600 sėdynių, atskyrus valdžios miesto valdybos, diplomatinio korpuso, seimo prezidento vietos, pardavimui liko labai mažas skaičius bilietų. Seimo nariai ir kiti žymūs asmenys, kurie nesitikiėjo kasoje gauti bilietų, stengėsi įvairiais būdais juos gauti. Atsirado ir perkupčių, kurie norėjo savo patarnavimus siūlyti kelis kartus pabrangintomis kainomis. Vienu žodžiu, tuomet visų akys buvo nukreiptos į operą.

Štai lauktoji valanda, gruodžio mėn. 31 d. 7 val. 15 min. vak. Pasirodė scenoje St. Šilingas, Operos Tarybos Narys, prakalbėdamas į pilnutėlę salę kimšė prikimštosios publikos. "Daug yra tautos gyvenime svarbių etapų, prie kurių tauta prieina tik per šimtus metų. Vienas tu istorinių etapų lietuvių tautai bus ši diena. Šiandien susilaukėm tos dienos, kada nepriklausomoje

Lietuvoje galime atidaryti pirmąją lietuvių operą."

Kas beatmintis visa, ką toliau jis sakė. Daugeliui asaros akys žibėjo, tai džiaugsmo asaros, panašiai kaip žibėjo susilaukus pirmos lietuvių kalba spausdintos, laisvę spaudai atgavus, knygos. Tai buvo momentas, kurio niekas neužmirš iš tų, kurie turėjo laimės ten būti. Ir štai, šią graudingai džiaugsmingą valandą, staiga pasikelia uždanga ir, kaip perkūmas griausmas, suskamba visų solistų lūpų, choro orkestrui pritariant "Lietuva Tėvynė mūsų". Po to prasidėjo overtiūra, ir opera jau pradėjo pirmuosius žingsnius savo gyvenimo. Vieni solistai drėbėjo iš baimės, kiti iš nuovargio. Nieko stebėtino, nes mažas skaičius tuomet "solistų" buvo vos kelias valandas prieš vaidinimą iš raštinių nuo darbo atėję. Nesant užtektinio skaičiaus profesionalų, reikėjo imti bile ką į mažesnes partijas, bile sugebėtų atlikti. Todėl pirmieji operos žingsniai buvo labai svyruojantys: nebuvo repertuaro, nebuvo tiek balsų, kad būtų galima statyti bile kokią operą, o kur gaidos, vertimai ir t. t. Buvo momentų, kad rodėsi, jog visas darbas žūs, nes nėra kas statyti, o praleidus keletą "Traviatos" vaidinimų, tokiu mažam mieste kaip Kaune, reikėjo tuoj kitą veiklą duoti, jei norima operos garbę palaikyti. Buvo greitomis pastatyta vasario 16 dieną M. Petrausko "Birutė", bet pasirodė per menkas veikalas. Nors stipriai pertaisytas visgi tegalėta 3 kartus praleisti. Publikos pradėjo trukti, nors pastatymas "Birutės" atsiėjo keliolika kartų brangiau, negu "Traviatos". Tą laiką užpildyti, iki naują operą bus galima pastatyti, o K. Petrauskas su A. Sodeika buvo išvykę Italijon, operą lyg likimais palikę, buvo ruošiami koncertai laikas nuo laiko "Traviatos" pastatymams pajvairinti. (Nukelta į 5 psl.)

SLA SUSIVENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

- SLA — jau 30 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTINTUS MILIJONUS dolerių savo apdrau-tiems nariams.
- SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvy-bes apdraudą ir ligos pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIE-NIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.
- SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.
- SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunulis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.
- SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuliams labai pigią TERM apdraudą, už \$1,000.00 apdraudus tik \$3.00 mokesčio metams.
- SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asme-nims, užtikenduoja lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams, už \$1,000.00 akcidentalės apdraudus mokeskis \$2.00 i metus.
- SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės i kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

KNYGOS VAIKAMS IR JAUNIMUI

— Sek pasaką, mamytė,
Apie senus laikus,
Kai atitarsi ir laumės
Skrajojė po laumės...
S. Petersenienė

Poezija ir pasakos yra vaikų mėgstami ne mažiau kaip žaidimai ar kryžstaivalai. Naujienose galima gauti šių perų ir žemųjų mūsų mažesniems bei jaunimui:

1. N. Butkienė, VELYKŲ PASAKOS, 32 psl., telpa 6 pasakos ir D.VY. NUKES, 34 psl. su 8 apsakymais iš vaikų pasaulio. Abi gausiai iliustruotos, spalvotais viršeliais, kainuoja po 1 dol.
2. Vanda Frankienė-Vaitkevičienė, ŠOKOLADINIS KISKELIS, pasaka mažiesiems. Jūratės Eidukaitės iliustruota. Didelio formato, 24 psl., gražus leidinys. \$1.50.
3. A. Giedrius, MURKLYS, 24 apsakaitės vaikams. Dail. V. Siman-kevičiaus iliustruota, 130 psl., \$3.80.
4. Stasė Vanagaitė - Petersenienė, LAUME DAUME, 17 eilėraščių, kaip pasakų, apie pasipatingias laumes Tėvų Žemėje. Labai gražus leidinys, didelio formato, kietais viršeliais, gausiai dail. J. Kiburo iliustruota, 64 psl., kaina 5 dol.
5. Maironis, JAUNOJI LIETUVA, poema. 118 psl., \$1.00.
6. Tyruolis, TEN, KUR NEMUNAS BANGUOJA. Skaitymai, gramatika, tėvynės pažinimas, dainos. Gausiai iliustruota, kietais viršeliais, 217 psl. Labai tinkama vaikams, kur nėra lietuviščių mokyklų. \$3.00.
7. Juozas Švaistas, SAUNUS PENKETUKAS, apsakaitės, kaip pasakos vaikams iš jų gyvenimo, svajonių ir žygių. Iliustruota dail. Z. Sodeikienės Didelio formato, kietais viršeliais, pūktis 77 psl. leidinys. \$3.00.
8. Jonas Valaitis, SENOVĖS LIETUVIŲ DIEVAI, mitologijos posmai Eiliotų padavimai, legendos ir pasakos — kaip senovės lietuviai ir žemaičiai bendravo su savo dievais, 54 psl., \$1.00.

Vaiškai mėgsta ir nori skaityti. Dėlto iš pat mažens yra daug lengviau juos įpratinti lietuviškai skaityti ir mylėti lietuvišką knygą. Jei tėvai išbalansuo-tų vaikams perkamas dovanas — pusę knygu, pusę žaislų — lietuviško auklėjimo rodyklė staiga pakiltų aukštyn.

NAUJIENOS.

1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608.

Christmas stocking.

After they open the toys and the ties and the wallets and the watches, there's one more gift to go.

It's nestled at the bottom of the Christmas stocking. It's a U.S. Savings Bond. Probably the easiest gift you can give.

Just stop at the bank and pick it up. And, it's one of the nicest gifts anyone could hope to receive.

It even comes with its own special gift envelope. Choose from four different designs. What's more, now there's a bonus interest rate on all U.S. Savings Bonds—for E Bonds, 5½% when held to maturity of 5 years 10 months (4% the first year). That extra ½% payable as a bonus at maturity, applies to all Bonds issued since June 1, 1970... with a comparable improvement for all older Bonds.

A U.S. Savings Bond. For Christmas. It will help fill a stocking this year. And a wallet in the years to come.

Bonds are safe. If lost, stolen, or destroyed, we replace them. When needed, they can be cashed at your bank. Tax may be deferred until redemption. And always remember, Bonds are a good way to save.

Take stock in America. With higher paying U.S. Savings Bonds.

The U.S. Government does not pay for this advertisement. It is prepared on a printing plant in cooperation with The Department of the Treasury and the Department of Commerce.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street

Chicago, Ill. 60608

LIETUVIŠKA PARAPIJA IR LIETUVYBĖ

(Tęsinys)

Kokios gi menkos aukos naujų ateivių lietuvių parapijų išlaikymui. Kaip jų mažai įsijungia į jos veiklos barus. Antai, vartau vienos, kitos savaitės Marquette Parko, Chicagoje lietuvių parapijos laikraštį. Skaitau pavardes aukotojų, kurie net šimtinės yra įteikę bažnytinį rūbų įtaisymui. Deja, ten nefigūruoja nė viena pavardė naujai atvykusių lietuvių. Nors šių ne vienas čia gan gerai stovi ir jo paaukotas dešimė ar šimtis, tikrai nesumažintų jo kišenės. Taigi, kas remia lietuviškas parapijas, kas siejosi jų išlaikymu, ar ne senesnioji karta?

Tiesa, naujesnieji daugiau remia vienuolynus, turi tam tikslui net remėjų būrelius suorganizavę. Bet turint prieš akis gyvus faktus, kurie liudija kaip greitai tokie lietuviškieji vienuolynai nutautėja, kaip šandien jų nariai ne tik lietuviams svetimi, bet tiesiog lietuviškumo nepakencia. Tik prisiminkime seserų kazimieriečių, pranciškiečių, tėvų marijonų vienuolynus, kiek ten šandien beliko lietuviškumo? Toks likimas laukia ir visų kitų, anksčiau ar vėliau įsteigtų. O ar seniai lietuvių vienuoliai saležiečiai rinko aukas ir jau buvo surinkę keliasdešimt tūkstančių dolerių įsteigti lietuvišką centrą, o kur jis, ar ne svetimi užvaldė?

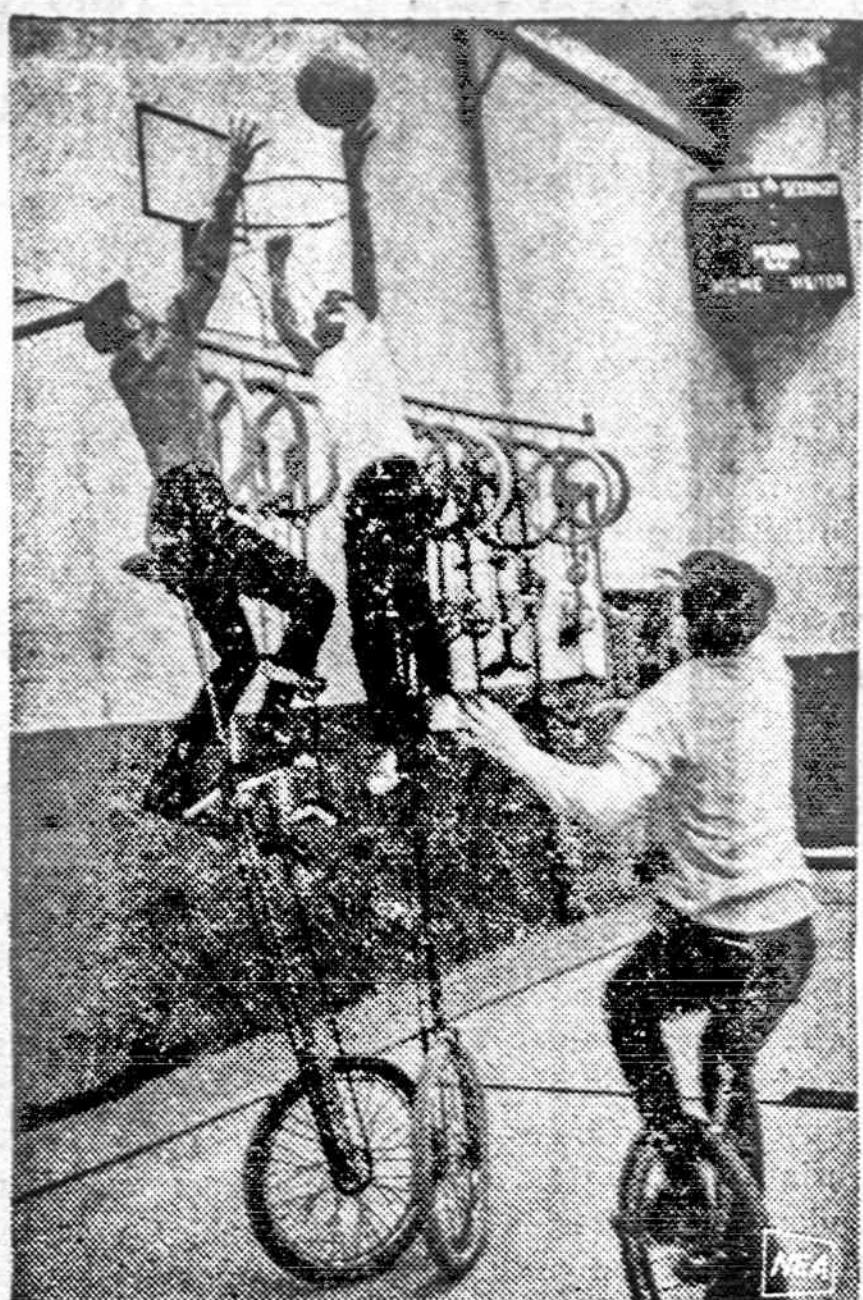
Spaudoje buvo daug rašyta apie Pirmąją šv. Komuniją lietuviškai. Buvo net demonstracijos surengtos su juodomis vėliavomis prie vienos klebonijos durų. Už tai tėvų negalima smerkti, nes tai tėvų teisė apspręsti kuria kalba jų vaikai priimti. Bet ar Pirmosios šv. Komunijos maldos yra lemiamas veiksnys vaikuose ugdyti lietuviybę? Ar gi, nesvarbiau būtų ir daugiau būtų laimėta lietuviškumui, jei vaikai, kurie lanko liuanistinę mokyklą, galėtų turėti savaitės bėgyje bent vienas šv. Mišias lietuvių kal-

ba? Sakysim, Marquette Parke, lietuvių parapijos bažnyčioje kiekvieną dieną, rytais vaikai meldžiasi grynai angliškose Mišiose. Kuriose nė vieno lietuviško žodelio, nė vienos lietuviškos giesmelės. Deja, dėl to tėvai ir liuanistikos mokyklos mokytojai nesisieloja. Ar lietuviškoji liturgija bažnyčioje nėra liuanistikos tarsi ir lietuviybės puoselėjimas?

Ar nebūtų naudinga, kad mokytojai ir tėvai, kurie rytais yra laisvi nuo darbo, kartu su vaikais dalyvautų lietuviškose pamaldose, kuriose vaikai giedotų tradicines lietuviškas giesmes, ir tie patys vaikai būtų lietuviškų Mišių komentatoriais. Kodėl iki šiol tėvai ir lit. mokytojai tyli ir neprašo kunigų leisti vaikams bent vieną kartą savaitėje bažnyčioje lietuviškai pasimelsti? Jei tėvai ir liuanistikos mokytojai tokiose vaikų dalyvavimo angliškose Mišiose, nors vieną kartą būtų dalyvavę tada būtų suprastę, kad jų visos savaitės liuanistikos pamokos yra nustelbtos vieno ryto vaikų dalyvavimo angliškose Mišiose. Tada būtų nuosekli kova ir dėl šv. Komunijos lietuvių kalboje.

Garsiai šaukiama suvažiuimuose, spaudoje nepamirškime tautinių, religinių tradicijų. Gegužės mėnesį vakarais bažnyčioje giedamos lietuviškai gegužinės pamaldos. Bet kas gi jose dalyvauja? Gi senosios kartos moterėlės, dar viena kita naujosios tai ir viskas. Tuo pačiu metu lietuvių vaikai laksto gatvėse, krykštuoja, čia pat prie bažnyčios durų, bet jų niekas neuveda bažnyčion. Tėvai sėdi sau ramiai ant modernių balkonų, klausosi lakstančių vaikų spygavimų, bet nemato reikalo vaikus nusiųsti bažnyčion ir ten lietuviškai pagiedoti. Tas pats pasakytina ir apie Vėlinių vakaro pamaldas bažnyčioje. O vis tik koks mažas skaičius jose dalyvauja.

Turime ir Jaunimo centrą. Tai labai naudinga jaunimui ug-

Lošti paprastą krepšinį yra vieni niekai, palyginus su Newbury, Ohio mokyklos krepšiniu, kuris lošiamas važinėjant vienračiais. Visi tos mokyklos 125 vaikai gerai išreniruoti vienračių meno.

Muz. K. Steponavičius su "Pirmyn" chorą grįžta į sceną

Jau persirito išties dešimtmetis, kai nepalankių aplinkybių paveiktas, buvo nutildytas lietuvių tarpe plačiai išgarsėjęs "Pirmyn" choras. Jis, kaip buvęs pajėgiausias Chicagoje lietuvių choras, ne tik skambiomis dainomis, bet ir operėčių — net kelių operų šimame mieste pastatymų pradininkas, per kelis dešimtmečius džiugino lietuviškąją išeiviją. Jei ne tas Jis tuo metu vadovavo net kelys dešimtmetis, kiek daug vertingų koncertų, pirmieji operėčių per tą laiką būtų buvę pateikti lietuvių visuomenei.

Nuo savo įsikūrimo — 1909 m. — per 21-rius metus "Pirmyn" choras pergyveno tam tikras idėjinio nusiteikimo ir veiklos stadijas. 1930-tuosius metus "Pirmyn" choro veiklos istorijoje reikia laikyti jo tautinio atgimimo metais. Tada choro priešakyje atsistojo jaunas, gabus, vos prieš metus baigęs Chicagoje muzikos konservatoriją, nepaprastos energijos vyras, Atlanto pakrantės gimęs sąmoningas lietuvis — muz. Kazys Steponavičius. Šis dvidešimt penkerių metų vyras jau tada turėjo devynių metų chorvedybos patirtį. Jis tuo metu vadovavo net kelioms chorams. Taigi keturi savaitės dienų vakarai buvo skiriami skirtingų chorų repetitijoms. — Kazys Steponavičius, su chorvedžio talentu gimęs ir įgijęs tvirtą teoretinį bei praktinį pasiruošimą, "Pirmyn" chorą padarė ne tik darbinį skambantį, bet ir savo tėvų krašto — Lietuvos — meile pulsuojančią sambūrį. Jo vadovautas "Pirmyn"

negyvų lavonų! Tiesa, pagarba tiems, kurie dėl to kovoja, kad būtų pašalintas sukomercintas laidojimo būdas, kas lietuvių širdžiai yra svetimas. Bet mes pasigendame kietesnio žodžio, kuris gelbėtų gyvuosius tautos lavonus ar tautininkus ištautėjusių, kurie taip skubiai grįžta į svetimų nutautėjimo vandenynų gelmes...

Mūsų iškiliųjų korespondentų prirašo sieksninius straipsnius apie tokių šeimų gyvenime įvykusias vestuves, puotas, kurios yra nutolusios nuo lietuviškų parapijų, prisirašę prie grynai angliškų parapijų, nors už kelių blokų randasi lietuviška parapija. Ir tai tokių šeimų vaikų vestuvinės nuotraukos, ilgaisios jiems panegyrikos randa lietuviškoje spaudoje vietos. Nors jie niekad nepriklausė jokiai lietuviškai organizacijai, nepirko jokios lietuviškos knygos ir nekaito jokio lietuviško laikraščio ir pagaliau vedasi su ne lietuviu. Aš čia neturiu omenyje senosios kartos lietuvių, nei jų nutautėjusių vaikų, bet tas šeimas, kurios atvyko į šį kraštą gelbėti savo kailį, kovoti dėl Tautos išlaisvinimo iš vergijos ir dėl lietuviybės išlaikymo.

Mes turime apgailestauti, kad mūsų lietuviškoji spauda retai kada prasiitaria apie lietuviškų parapijų reikšmę ir lietuvių pareigą rūpintis lietuviybės išlaikymu. Ji dejuoja, kad skaitytojų skaičius mažėja. Ir kur tau nemažes, jei tokios aktualios problemos nekeliamos ir nerąšoma vedamųjų, kurie žadintų apsnūdusią lietuvių sąžinę. Kiek gi, mažai mūsų katalikiška lietuviška spauda pasisako apie svarbą lietuviams dalyvauti pamaldose — lietuviškųjų parapijų bažnyčiose, apie jų didelę reikšmę lietuviybės palaikymui.

(Pabaiga)

choras buvo vienintelis iš lietuvių chorų Amerikoje, kuris savo didžiausiomis pastangomis ir ryžtu sutelkęs kelionei, Lietuvos nepriklausomybės dvidešimtmčio sukakties — 1938 — metais nuvyko Lietuvon ir ten su savo koncertais aplankė visus didesnius miestus, pateikdamas jų net 21.

Be grynai chorinio repertuaro, "Pirmyn" choras, vadovaujamas muz. K. Steponavičiaus, savo veiklos žydėjimo metu yra paruošęs ir pateikęs Amerikos ir Kanados lietuvių visuomenei apie 40 operėčių pastatymų. Jų tarpe yra: St. Šimkaus "Čigonai", Glucko "Gegužės Karaliai", Leharo "Linksmoji Našlė", J. Strauss "Šikšnosparnis" ir kt. Dauguma jų su dideliu pasisekimu buvo kartojamos po kelis kartus.

K. Steponavičius yra ir lietuvių kalba operos Chicagoje pradininkas. Jis su "Pirmyn" chorą yra pastatęs G. Bizet "Carmen", Muscagni "Cavaleria Rusticana", Donizetti "Meilės Elektryrą", Smetanos "Parduo-tąją nuntaką".

Muz. Kazys Steponavičius, kaip niekad nepavargstantis lietuviškosios dainos garbintojas, 1938 m. liepos mėn. 30 d. aktu yra apdovanotas Jaunosios Lietuvos Trijų liepsnų žymeniu, o už nuopelnus Lietuvai 1939 m. vasario 16 d. Lietuvos Respublikos Prezidento aktu apdovanotas Gedimino ordinu.

Dirigento K. Steponavičiaus darbštumą, ištvermę ir meilę muzikos bei dainos menui lydi jo nuosirdus bendradarbiavimas su choralais ir solistais. Repetitijų eiga intensyvi, bet ne nuobodi, padirbėjys su juo, pamėgsta savo bičiuliškąjį dirigentą.

Šia proga primintina dar viena gera muz. K. Steponavičiaus pedagoginė ypatybė, kad jam rūpi naujų balsinių jėgų ir valdybinių sugebėjimų prieauglis. Dėl to jis neapsibrėžia neperžiangiamu ratu su jau seniai išbandytais meniniais jėgomis, o, turėdamas prieš akis vadovaujamo vieneto darbo tęstinumą, kiekvieną pastebėtą sugebėjimą, talentą ar deimantiuką tuoj stengiasi iš-

sešelio išvesti į šviesą, į asmens sugebėjimui deramą vietą.

Gal šios gerosios dirigento ypatybės, gal jo įkvėpta choralams dainos meilė buvo tikroji prieštasis nedideliam selojo choro likučiui paskatinti po ilgos pertraukos atgaivinti "Pirmyn" chorą ir pasikviesti jam vadovauti ilgametį jo dirigentą muz. K. Steponavičių. Be svyravimų jis kvietimą priima ir savo įprastu būdu tuoj griebiasi darbo. Ši kartą imasi Chicago lietuvių visuomenei į sceną atskraidinti garsaus Vienos "Vasų karaliaus" ir operėčių kūrėjo nepamainomo talento — Johann Strauss operetę — "Šikšnosparnį" ("Die Fledermaus").

Repetitijos pradėtos spalio 4 d. ir vyksta kiekvieną sekmadienį 4 val. p. p. Hollywood salėje, 2417 West 43rd St. — Dainos ir scenos bičiuliai operetės choro sąstatui papildyti dar mielai laukiami. "Šikšnosparnį" Chicago lietuvių visuomenė turės malonią progą išvysti 1971 m. kovo 27-28 dienomis Marijos mokyklos salėje.

Operetėje solo partijas atliks: Algirdas Brazis, Kristina Bartulienė, Praurimė Ragienė, Juozas Aleksūnas, Albertas Snarskis, Alvyta Giedraitienė.

Juozas Laurušonis ir Ričardas Sabonis.

Dirigento talkininkai — akomponiatoriai yra: choro repetitijose — pianistas R. Sabonis ir solistų — pianistas A. Vasaitis.

Operetės pastatymo administracinio darbo aparatą jau suka neseniai išrinktoji valdyba: sol. Alg. Brazis — pirmininkas, Petrikonis ir V. Aukštinaitis — vicepirmininkai, Petraitienė — izdininė, Aukštinaitis — E. Zapolienė ir A. Snarskienė — valdybos ir šios operetės pastatymo sekretoriai.

Stebisi akys — baidininkės: kokie kalnai darbu, bet krūpščios rankos — darbininkės įveikti žada pamažu.

Ilg. Serapinas

SKAITYK PATS IR PARAGING KITOS SKAITYTI NAUJIE NAS

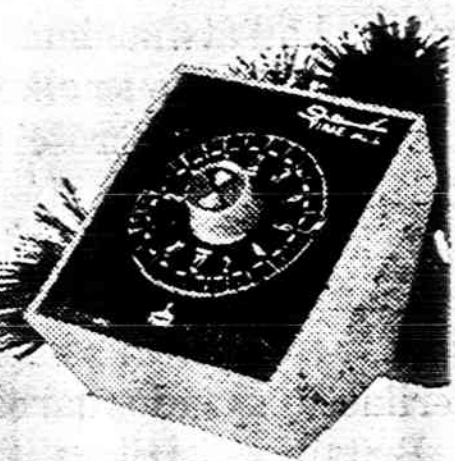
NOW AT GLASER'S

The most beautiful gift in the world!

MAKES EVERYTHING WONDERFULLY AUTOMATIC!

Intermatic TIME-ALL

turns lights on and off automatically!

Deluxe Model E-911 1875 watts, 15 amps, 125 volts.

Standard Model E-921 875 watts, 7 amps, 125 volts.

GLASER'S FURNITURE & APPLIANCE CO.

5115-5123 So. Kedzie Ave. Tel.: PR 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

Šiomis dienomis išėjo iš spaudos kun. M. VALATKOS parašyta knyga

UŽ LAISVĄ LIETUVĄ

kurioje autorius nagrinėja gyvus mūsų išeivijos ir pavergtos Lietuvos klausimus, 408 puslapiai, kaina \$5.00.

Knygą gausite pasiuntę pinigus šiuo adresu:

Kun. M. VALATKA

1743 N. Sumer Ave., Scranton, Pa. 18508

Chicago Savings and Loan Association

6% PER ANNUM
OF \$5000 OR MORE
ON CERTIFICATES
2 YEAR MATURITY

5 3/4% PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1000
ONE YEAR MATURITY

5 1/4% PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1000 OR MORE
6 MONTH MATURITY

5 1/4% PER ANNUM
ON 90 DAY NOTICE
Passbook Accounts
\$100.00 MINIMUM

5% PER ANNUM
ON ALL PASSBOOK
ACCOUNTS

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY.

Chicago Savings and Loan Assn.

JOHN PAKEL, Sr. Chairman of the Board
6245 So. WESTERN AVE.

Mrs. PHIL PAKEL, President
TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P. M. to 8 P. M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

Raginkite savo apylinkę augti - taupykite!

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka du didelius darbus. Pirmia, jie padeda Jums pasiekti asmeniškus jūsų užsimojimus. Antra, jie padeda sukurti geresnę apylinkę bendruomenę ir parūpina fondus namams įsigyti. Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuosimčius nuo mėnesio pirmos.

6%

PER ANNUM
ON SAVINGS CERTIFICATES
OF \$5,000. OR MORE,
2 YEAR MATURITY

5%

UNIVEST TAUPYMO
SĄSKAITOMS

Taupymo indėliai
Apdrausti iki \$20,000.

UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St

Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS

Įsteigta 1923 metais

Tel. 421-3070

Išlaigos pietuose klemas automobiliams pastatyti

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone MA 1-4100

SECOND - CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:	
in Chicago \$20.00 per year, \$11.00 per six months, \$6.00 per 3 months. In other USA localities \$18.00 per year, \$10.00 per six months, \$5.00 per three months; Canada \$20.00 per year; other countries \$21.00 per year.	
10 cents per copy, 10 c. on Saturday	
Dienraščio kainos:	
Chicagoje ir priemiestiuose	
metams	\$20.00
pusei metų	\$11.00
tris mėnesiams	\$6.00
vienam mėnesiui	\$2.00
Kitose JAV vietose:	
metams	\$18.00
pusei metų	\$10.00

NAUJIENŲ ofisas atdaras kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.

Chruščiovo atsiminimai

Plačiai skaitomas iliustruotas žurnalas "Life" jau ketvirtame numeryje spausdina Nikitos Chruščiovo atsiminimų ištraukas. Didesni Amerikos ir užsienio dienraščiai atspausdina jau atspausdintas ištraukas ir gana plačiai jas komentuoja. Viena amerikiečių knygos leidykla pranešė, kad ji jau baigė spausdinti visus Nikitos Chruščiovo atsiminimus. Jis negalėjęs jų spausdinti Sovietų Sąjungoje, užtat jie bus išleisti Amerikoje.

Amerikoje gyvenanti Stalino dukterė Svetlana, ištejęs už amerikiečio, pareiškė, kad Chruščiovas tokių atsiminimų negalėjęs rašyti. Chruščioviui Kremliaus gyvenimas buvo daug geriau pažįstamas, negu paskelbtų ištraukų autorius aprašinėja. Pirmose ištraukose ji radusi kelis netikslumus. Tuo tarpu patyrę laikraštininkai tvirtina, kad atsiminimai gali būti tikrai Chruščiovo, nes jie gana tikslūs, o smulkmenos tik jam vienam galėjo būti žinomos. Pats Chruščiovas, patyręs apie pasirodymus Amerikoje išleisti jo atsiminimus, pačioje Maskvoje paėmė žinias apie tokių atsiminimų rašymą. Jis rašė atsiminimus, bet amerikiečiams jokių atsiminimų jis nedavė. Tai esąs tikrai pasipirginėti norinčios kapitalistinės amerikiečių spaudos darbas.

Britai yra įsitikinę, kad Nikitos Chruščiovo atsiminimai amerikiečiams yra pakišti su politinės sovietų policijos žinia ir pritarimu. Britai net mano, kad sovietų policija, dirbdama kartu su užsienio reikalų ministerija, tuos atsiminimus paruošė ir pakišo amerikiečiams. Bendrai paėmus, Chruščiovo atsiminimai yra naudingi sovietų imperializmui. Chruščiovas paleidžia labai daug nešvarių gandų prieš kelis Amerikos politikus, labai jau chamiškai apšmeižia dabartinį ir buvusius Amerikos prezidentus, gudriai kiršia vieną amerikiečių dalį prieš antrą, kelia nepasitikėjimą Amerikos kariais ir visu politiniu, ekonominiu ir kultūriniu Amerikos gyvenimu. Svarbiausia, kad tai daro pati Amerikos spauda. Rusams nereikia išleisti nei vienos kapeikos.

Reikia manyti, kad netolimoje ateityje paaiškės tikrovė. Tuojau po karo vakarų Europoje ir Amerikoje pasirodė keli sovietų gyvenimą labai aiškiai vaizduojantieji veikalai. Tada pat ejo įvairiausi gandai apie jų autorius ir jų rankraščių patekimą į laisvąjį pasaulį. Ir tada buvo pasakojama, jog tai galėtų būti pačios sovietų policijos fabrikatas. Šiandien jau žinoma, kad tų veika-

Kova dėl Mažosios Lietuvos neturi būti nei sustabdyta, nei sulėtinta

Los Angeles Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugijos pareiškimas

Los Angeles Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugijos valdyba savo 1970 m. gruodžio mėn. 6 d. posėdyje peržvelgusi kelių pastarųjų metų gyvenimo vyksmą Mažajoje Lietuvoje ir laisvojo pasaulio lietuvių dėmesį surusintai Mažajai Lietuvai, priėjo išvados, kad laikotekmė užuomaršon neša istorinius įvykius, kurie, gal ir ne mūsų amžiuje, turės lemiamos reikšmės Mažosios ir visos Lietuvos atečiai. Konstatuojame faktą, kad istorinių Mažosios Lietuvos įvykių minėjimai reikšmės, vieši pasakymai dėl Mažosios Lietuvos žemių ir jos ateities silpnėja ir organizuotų sambūrių, besidominčių Mažosios Lietuvos likimu skaičius nyksta.

Imdami dėmesį, kad Mažoji Lietuva rusinama pačiu sparčiausiu tempu, negu bet kuri kita rusų okupuota teritorija yra pasireiškę Mažosios Lietuvos gyventojų supratimu ir as-

piracijomis. (rusai) — nutarėme padaryti viešą pareiškimą, tikslu paskatinti ar atkreipti didesnį mūsų veiksmų dėmesį Mažajai Lietuvai jos didžiausio tautinio genocido laikotarpyje.

1. Veikėjus, reprezentuojančius Lietuvos Laisvinimo veiksmus Mažajai Lietuvai — raginame neatidėliotinai sudaryti Mažosios Lietuvos Tarybą Amerikoje, paliekant Europoje jos įgaliojimą — atstovų. Pastarojo dešimtmečio laikotarpis parodė, kad Mažosios Lietuvos Taryba Europoje, su buveine Vokietijoje, nėra padariusi jokios pozityvios veiklos programos kovai su Mažosios Lietuvos rusinimu. Į čia (Amerikoje) sudarytiną Mažosios Lietuvos Tarybą rekomenduojame įjungti jaunesnės kartos lietuvių, lygiai taip pat — ir ne to krašto kilmės asmenų, kurie kita rusų okupuota teritorija yra pasireiškę Mažosios Lietuvos gyventojų supratimu ir as-

piracijomis. (rusai) — nutarėme padaryti viešą pareiškimą, tikslu paskatinti ar atkreipti didesnį mūsų veiksmų dėmesį Mažajai Lietuvai jos didžiausio tautinio genocido laikotarpyje.

Kas bebūtų skelbiamų Chruščiovo atsiminimų autorius, juose yra keli labai svarbūs įspėjimai amerikiečiams. Juose aiškiai pasakoma, kad sovietų valdžia labai lengvai būtų galėjusi sunaikinti ne tikai New Yorko, bet ir Chicago miestus su visais pramonės įrengimais. Atominės rusų bombos būtų sunaikinusios ir Amerikos lietuvių centrus. Chruščiovas savotiškai ir Kubos reikalą vaizduoja. Jis pripažįsta, kad rusai buvo priversti išvežti atominės raketas iš Kubos, bet jis tai skaito dideliu laimėjimu. Fidel Castro buvo nepatenkintas. Chruščiovas turėjęs jam rašyti asmenišką laišką ir iškviesti į Rusiją, kad galėtų išsikalbėti. Tuo reikalu Chruščiovas atsiminimuose šitaip rašo:

"Mano laiškas Kastrui baigė pasaulio istorijos epizodą, kuriame, privedę pasaulį prie atominio karo briaunos, laimėjome socialistinę Kubą. Karibų krizė buvo sovietų užsienio triumfas ir mano, kaip valstybininko ir kolektyvios vadovybės nario, asmeniškasis triumfas. Mes pasiekėm, aš pasakysčiau, pasakišką laimėjimą, neiššovę nei vieno šūvio". (Life, 1970 metų gr. 18 d., 52 psl.

Chruščiovas buvo didelis bloferis. Tai pats didžiausias bloferis, kurį ukrainiečiai išaugino rusams. Šiuo atveju jis buvo didesnis už Staliną ir kitus sovietų politikus. Stalinas bandė apstatyti Trumaną, Iraną, Turkijoje ir Artimuosiuose rytuose. Trumanas rusai neapgavo, bet Kuboje jie įsitvirtino. Karibų jūroje jie įsitvirtino, kaip Chruščiovas sako, neiššovę nei vieno šūvio.

LITUANISTINĖS STUDIJOS CHICAGOS UNIVERSITETE

Jau spaudoje buvo plačiai rašyta, kad Chicago universitete nuo pereinamojo semestro pradžios yra įvesti lituanistikos dalykai. Prof. Dr. P. Jonikas dėsto sisteminių kursų, lietuvių kalbos sandarą, o E. Bradūnaitė — pradinį lietuvių kalbos kursą. Paskaitos vyksta anglų kalba. Jas lanko būrys kitataučių kalbininkų doktorantų ir lietuvių

studentų. Tikimasi ateityje turėti iš jų rimtų lituanistų mokslininkų.

Tačiau tų mokslininkų lituanistų mums reikia daugiau. Būtu natūralu, kad jie būtų paruošiami Lietuvoje, bet okupuotai lietuvių kultūra nerūpi, ji net sąmoningai stelbia. Didele nerima kelia penkių lituanistų mirtis pastarųjų mėnesių bėgyje. Profesorius Kazlauskas mirė, jis yra siaubingai įtarimą kelianti paslaptis.

Šioje šalyje mūsų jaunimui pasirinkti lituanistiką kaip specialybę yra tikrai sunku, nes tai yra labai ribota darbo dirva. Reikia, kad žmogus turėtų kalbotyrai ypatingų gabumų ir gilų susidomėjimą. Dažnai pamirštama, kad lituanistikos dalykus, lietuvių kalbą, kaip mokslo sritį, galima jungti su slavistikos, germanistikos ar net kitų kalbų studijomis. Tuo atveju jaunas žmogus, linkęs į pedagogiką, neturėtų bijoti liksis be darbo. Baigiant išmirti senajai Vidurio Europos emigrantų kartai, asmenų, mokančių svetimas, ypač rusų, lenkų kalbas, Jungtinės Amerikos Valstybėse tikrai trūksta.

Lietuviai kultūrininkai turėtų labai susirūpinti lituanistų paruošimu. Reikia ieškoti lituanistinėms studijoms tinkamų kandidatų, juos informuoti apie studijų galimybes JAV, padaryti, o, svarbiausia, sudaryti stipendijas, kad jaunuolis ar

jaunuolė, pasirinkę tą retą specialybę, galėtų atsidėjęs skirti jai visą savo laiką nevargdamas atsitiktinių uždarbiavimų ir pragyvenimo rūpesčių. Tuo tarpu tam tikslui stipendijų fondas yra labai menkas. Net SLA paskirta 500 dolerių suma nėra pakankama. Bet SLA yra pirmoji organizacija, kuri paskyrė lituanistinėms studijoms stipendiją, padarydama didelį paskatinimą studentams.

1970.XI.15 Jaunimo Centre šiuo reikalu buvo sukvietas universitetinių dėstytojų susirinkimas. Prof. Dr. P. Jonikui pirmininkaujant ir LB švietimo Tarybos pirmininkui J. Kavaliūnui dalyvaujant, sudaryta Chicago Universiteto lituanistinėms studijoms remti komisija, susidedanti iš šių asmenų: pirmininkas — K. Girvilas, nariai — E. Bradūnaitė, R. Kinka, Dr. T. Remeikis, Dr. V. Sruogienė ir D. Velička. Komisijos tikslas trejopas: informuoti visuomenę apie lituanistinių studijų reikalus, palaikyti ryšius su lietuvišku akademinu jaunimu ir padėti teikti lėšas stipendijoms. Komisija dirba kontakte su LB švietimo Tarybos pirmininku J. Kavaliūnu.

Visuomenės prašoma aktyviai ir nedelsiant remti lituanistines studijas. Aukos galima siųsti p. K. Girvilo adresu: 2422 Marquette Rd., Chicago, Ill., Lietuvių Fondo įstaiga, nurodant Chicago Savings and Loan Ass. Banko sąskaitos numerį 59760-9 arba tiesiai į Banką 6245 South Western Ave., Chicago, Ill. 60636.

Dr. V. Sruogienė

APLANKYS KASDIENĄ...

Visuomenei ir paskiram asmeniui "Naujienos" dabar yra reikalingesnės, kaip bet kada...

Todėl Kalėdų ar Naujų Metų proga "Naujienų" prenumerata yra ideali ir prasminga dovana tėvams, vaikams, giminėms, draugams, kaimynams, pažįstamiems, seneliams ir kitiems.

"Naujienos" padės Jums išlaikyti giminės ar bičiulių artumą nežiūrint nuotolių ir bus ištikimu ryšinininku visai išeivijai, kovojančiai už savo krašto laisvę.

PRAŠOME NAUDOTIS PATOGIA UŽSAKYMO FORMA

Siunčiu \$20.00. Prašau siuntinėti "Naujienas" kaip Kalėdinę dovaną metams (pusei metų \$11.00).

VARDAS, PAVARDE _____

NR. IR GATVĖ _____

MIESTAS _____ VALST. _____

ZIP CODE _____

Siuntėjo Pavardė, vardas _____

Adresas: _____

HENRIKAS TOMAS - TAMASĀUSKAS

LIETUVISKASIS PAMARYS

Pakalnės (Lankos) ir Labguvos apskritys

32

PASTABOS:

1. Moto eilutėse vartojamas V. Mačiuko terminas bakena, bakenų (Skirvytė mirkčioja bakenų akimis) yra jūreivishkoje terminologijoje vartojamas ir prigijęs tarptautinis terminas, randamas tarptautinių žodžių žodyne, savo kilmę vokiškais žodis "Bake", "Bakentonne" — beacon, sea mark, buoy — upės dugne pritvirtintas, vandenį plūduriuojanti metalinė statinė (bakka) su tamsoje mirkčiojančiu signalu arba panašus signalų įrenginys upės krante, ar marių, ežero ir jūrų pakrantėse. Lietuviams gal labiau suprantamas "buojaus" pavadinimas, taipgi tarptautinės kilmės ir čia jau yra poeto laisvę pasirinkti dėl ritmo ar rimo ar tai bakenų, ar tai buojaus terminą, vis vien abu yra tarptautinės kilmės (H. T.).

2. Pakalnės apskritys smulkus prieškarinių laikų žemėlapis ir Nemuno deltos žemėlapis iš 1796 metų, taip pat ir — Pakalnės apskritys apgyventų vietų ir vietovardžių vardinys (toponimika) — viso 582 atskiri pavadinimai lietuvių ir senoje vokiečių (ir Hitlerio laikų) transkripcijoje ir visi kiti priedai bus įdėti ruošiamam leidinyje — knygoje.

3. Skaitytųjų dėmesiai! Toliau, 10-tas skyrius Mokyklos Pakalnės apskrityje — (87 mokyklų aprašymas) savo įdomaus turinio apimtimi viršija net drauge pačius ankstesnius devynis skyrius, "N" atkarpoje bus atspausdintas išsiai, bet knygoje, be keletos itin būdingesnių mokyklų aprašymų, bus įdėtos tik tų mokyklų aprašymų santraukos su keletos mokyklų nuotraukomis.

4.II-oje dalyje eis panašūs autoriaus ruošiamas Labguvos apskritys aprašymas. "N" adm. ieško lankininkų, rėmėjų, mecenatų, šią taip svarbią Lietuvos atečiai, mūsų lietuviškos praeities dokumentuotą taip kruopščiai autorias H. T. paruoštą medžiagą, padėti lai atskiru leidiniu išleisti.

Mokyklos Pakalnės apskrityje

1. ĮVADINĖS PASTABOS

Apie Mažosios Lietuvos lietuviškų mokyklų padėtį XVI — XVIII amžių laikotarpyje turime tik VI. Narsėdo straipsnį, išspausdintą straipsnių rinkinyje "13 lietuvių kultūros istorijos" antrosios knygos 320-332 pusl. Nors ten daugiausia diskutuojama Klaipėdos krašto mokyklų būklė, bet kai kurios bendros pastabos tinka ir mūsų temai ir jomis mes čia pasinaudosime.

Švietimo darbui reguliuoti, jau 1568 metais kunigaikštis Albrechtas buvo išleidęs ediktą mokyklų steigimo reikalui. Parapijų kunigams juo buvo pavesta išvalstiečių išrinkti tam tikras rinkliavas parapijinių mokyklų įstaikymo reikalams.

Tuo pačiu reikalu, naujas ediktas mokyklų darbo priežiūrai ir kontrolei buvo išduotas 1618 m., bet tais metais prasidėjus 30-ties metų (1618 - 1648) karui, nebuvo kada rūpintis švietimu. Tas ilgas karas gyventojus labai išvargino ir nuskurdino. Valstiečiai nebuvo pajėgūs nei mokyklas išlaikyti, nei iš viso rūpintis savo vaikų išmokslinimu. Švietimo nieks nebesirūpino, gyventojų kultūrinis lygis labai nusmuko ir žmonės skendė prietarus. Todėl nauju 1638 metų ediktu buvo įsakyta iš kiekvieno kaimo siųsti po vieną vaiką į bažnytinę mokyklą, kad jis ten išmokyti skaityti, rašyti ir skaičiuoti.

Buvo susirūpinta ir prasilavinusių mokytojų stokai, nes tuo metu mokytojais daugiausia buvo įvairūs amatininkai, karčiūninkai, kiek pamokinę vaikus šalia savo tiesioginės profesijos ir darbo. Dažnai jie patys vos įstengdavo paskaityti lietuvišką postelę, ar sugiedoti lietuvišką bei vokišką religinę giesmę.

Kaip ir kitose Mažosios Lietuvos lietuvių apgyventose srityse, taip ir Pakalnės apskrityje, pirmosios mokyklos buvo steigiamos prie bažnyčių. Čia vaikai būdavo pramokomi tiek lietuviškai skaityti, skaičiuoti ir buvo mokomi religinių tiesų. Mokytojais tais laikais būdavo teologijos kandidatai, paruošti Karaliaučiaus universitete. Jie taip pat būdavo kunigų pagalbininkai bažnyčiose. Yra žinoma, kad Karklėje mokykla veikė 1606 metų, Kalninkuose — nuo 1677 metų. Pirmųjų bažnytininių mokyklų vadovėliai buvo Martyno Mažvydo katekizmas ir Baltazarų Basso išleistas "Liuterio katekizmas", išverstas į lietuvių kalbą.

To ilgo 1618 — 1648 metų karo pasekoje, švietimo reikalams atsiradus apvertkinoje padėtyje, 1717 metų rugsėjo 28 d. "generalinio edikto" buvo įvestas visuotinis privalomas pradinis mokslas. Kilo vėl sumanymas parengti mokytojus, kurie mokytų lietuvių kalbą ir galėtų dirbti lietuvių gyvenamose srityse. 1718 metais prie Karaliaučiaus universiteto buvo įsteigta seminarija, kurioje buvo dėstoma lietuvių kalba. Lietuvių jaunuoliai, tos seminarijos auklėtiniai čia buvo mokomi trejus metus ir jiems buvo teikiamas pilnas išlaikymas.

1737 metų "Principia regulativa" ediktu mokyklos buvo perimtos valdžios žinion, mokslas buvo paskelbtas privalomas visiems 7 — 14 metų amžiaus vaikams, kartu ir mokytojų atlyginimo klausimas buvo tiek tiek sureguliuotas. Mokyklinio amžiaus vaikų įskaita buvo pavesta policijos įstaigoms, kurios privalančių mokyklą lankyti vaikų sąrašus mokslo metų pradžioje įteik-

davo mokykloms. Už mokyklos nelankymą būdavo baudžiami mokinių tėvai.

Nors visi tie ediktai, iš karto ir neįgyvendino pavyzdingo mokyklų sistemos tinklo, bet, laikui bėgant, visose lietuvių gyvenamose apylinkėse radosi po mokyklą, kurioje galėjo bent pradinį mokslą gauti tose apylinkėse gyvenančių lietuvių valstiečių vaikai. Didesniuose miesteliuose ir miestuose buvo steigiamos aukštesniojo tipo miestų mokyklos, kuriose buvo mokoma ne tik kalbos, bet ir supažindinama su kitomis mokslo disciplinomis. Šių mokyklų auklėtiniai buvo parengiami stoti į universitetą.

Miestų mokyklos Mažajoje Lietuvoje veikė Gumbinėje, Įsrutyje, Vėluvoje ir Tilžėje. Vėliau tokios mokyklos buvo įsteigtos ir kituose mažesniuose periferiniuose centruose.

Visos tos naujo tipo mokyklos išaugo daugiausia iš ankščiau veikusių bažnytininių mokyklų, paveldėdamos iš šioms mokykloms skirtas žemes. Kaip jau buvo minėta, pirmosios mokyklinės knygos buvo Martyno Mažvydo, B. Vilento ir J. Breikūno raštai, kurie pasirodė tuo metu, kai buvo įsteigtos pirmosios bažnytinės mokyklos. Tuo būdu šie raštai suvaidino svarbų vaidmenį Mažosios Lietuvos lietuvių švietimo istorijoje. Martyno Mažvydo "Katekizmo" elementorius buvo tas pirmasis vadovėlis, iš kurio mokėsi savo gimtąją kalbą skaityti Mažosios Lietuvos lietuvininkų vaikai. Su laiku atsirado daug lietuviškų giesmių ir biblijos vertimų. Šiuos raštus paruošė lietuvių kalbą gerai mokantieji Mažosios Lietuvos lietuviškų parapijų dvasininkai. Kai kurie jų, pavyzdžiui Encinų klebonas Sapūnas iš Stalupėnų apskritys, bandė parašyti ir trumpą lietuvių kalbos vadovėlį. 1653 metais buvo išspausdinta ir Danieliaus Kleino paruošta pirmoji lietuvių kalbos gramatika.

(Bus daugiau)

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES
IR GERKLĖS LIGOS
PRITAİKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telefonai: PRospect 8-3229
Kasdien nuo 10 iki 12 val. ryto,
nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta.

Rez. tel. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford
Medical Building). Tel. LU 5-6446
Prima liginis pagal susitarimą.
Jei neatsiliepiu, skambinti 374-8012

Telef.: PRospect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
tikrai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiadienį ir sekmadienį ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEmlack 4-5849
Rezid.: 388-2233
OFISO VALANDOS:
Pirmadieniais ir ketvirtadienį 1-7 val.,
antradienį, penktadienį nuo 1-5, treči-
adienį, sekmadienį nuo 1-5, vak.
ir seštadienį, tikrai susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabinetas perėmė
optometristas.

DR. EDMUND E. CIARA
2107 W. 51st STREET
Tel.: GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirm., ketv.,
1-4, 1-9, antradienį, penktadienį, 10-4, ir
seštadienį, 10-2 val.

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neat-
silepia, skambinti iki 3-0001.

Dr. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1-4 popietį ir 6-8 val.
Trečiadienį, uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
Rezid. telefonai: GARDen 3-7278

Tel. ofiso: PR 8-7773; rez.: PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
Prima tik susitarus
Valandos: pirmadienį, ketvirtadienį, 5-8,
antradienį, 2-4.
Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9706
Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
VALANDOS: Pirmadienį, antradienį, nuo
2 iki 8 v. p. p.; antradienį, ir ketvirtadienį,
nuo 9 iki 11 ir nuo 4 iki 8, o seštadienį,
nuo 9 iki 12 val.
Trečiadieniais uždaryta.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
KALBA LIETUVISKAI
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis, pritaiko akinius ir
"contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta trečiadienį.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTU, PUSLĖS IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 WEST 63rd STREET
Val.: antradienį, nuo 1-4 po pietų,
ketvirtadienį, nuo 5-7 val. vak.
Ofiso telefonai: 776-2880
Naujas rez. telefonai: 448-5545

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 West 71st St.
Tel.: 925-8296
Valandos: 2-8 val. vak. Penktadienį,
10-12 ir nuo 2 iki 8 val. vak.
Seksmdieniais ir trečiadieniais
uždaryta.

Rez. tel.: WA 5-3099
DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223
OFISO VAL.: pirm., antradienį, trečiadienį,
ir penktadienį 8-6 val. vak. Seštadienį
nuo 2-4 val. po pietų ir kitu laiku
pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HEmlack 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195
Prima liginis pagal susitarimą. Dėl
valandos skambinti telefonais: HE 4-2123
Jei neatsiliepiu, tai telefonai: GI 8-6195

SKAITYK "NAUJENAS" —
JOS TEIKIA GERIAUSIAS,
TEISINGIAUSIAS ZINIAS

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai — Protezai, Med. Ban-
džai. Speciali pagalba kojoms
(Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8, Seštadieniais 9-1.
2850 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629
Telef.: PRospect 6-5084

GRADINSKAS
DE LUXE
VOKIŠKAS
AM - FM RADIJAS
\$59.95
2512 W. 47 ST. — FR 6-1998
ATID. SEKM. 11-4

MOVING
Apdraustas perkraustymas
iš įvairių atstumų.
ANTANAS VILIMAS
823 West 34 Place
Tel.: FRontier 6-1882

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
R. ŠERENAS
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

SOPHIE BARCUS
RADIOJOS SEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPA,
1490 kil. A. M.
Lietuvių kalba: kasdien nuo pima-
dienio iki penktadienio 10-11
val. ryto. — Seštadienį ir sek-
mdienį nuo 8:30 iki 9:30 val.
ryto.
Vakarųskos: Pirmadieniais 7 v. v.
Tel.: HEmlack 4-2413
7159 So. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO, ILL. 60629

KELIONĖS Į LIETUVĄ
IR IŠ LIETUVOS
Jeigu ateinančiais metais rengiatės
važiuoti į Lietuvą arba išvykti iš
Lietuvos savo gimines, tai jau metas
iš anksto užsisakyti vietas, kad nebūtų
sukryždujimų ir grupinė kelionė būtų
pigesnė.

Vladas Rasčiauskas pirmą pradžioje
organizuoja keliones į Lietuvą ir jau
nuvežė virš 20 grupių. Ateinančią va-
sarą jis organizuoja net 8 ekskursijas.
Jo vadovaujamoje įstaigoje dabar dir-
ba dvi lietuvaitės — Josephine Mile-
riute ir Laima Luneckienė. Visais ke-
lionės reikalais kreipkitės į

WALTER RASK - RASČIAUSKA
AMERICAN
TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 So. Western Ave.
Chicago, Illinois 60643
Tel. 238-9787-8

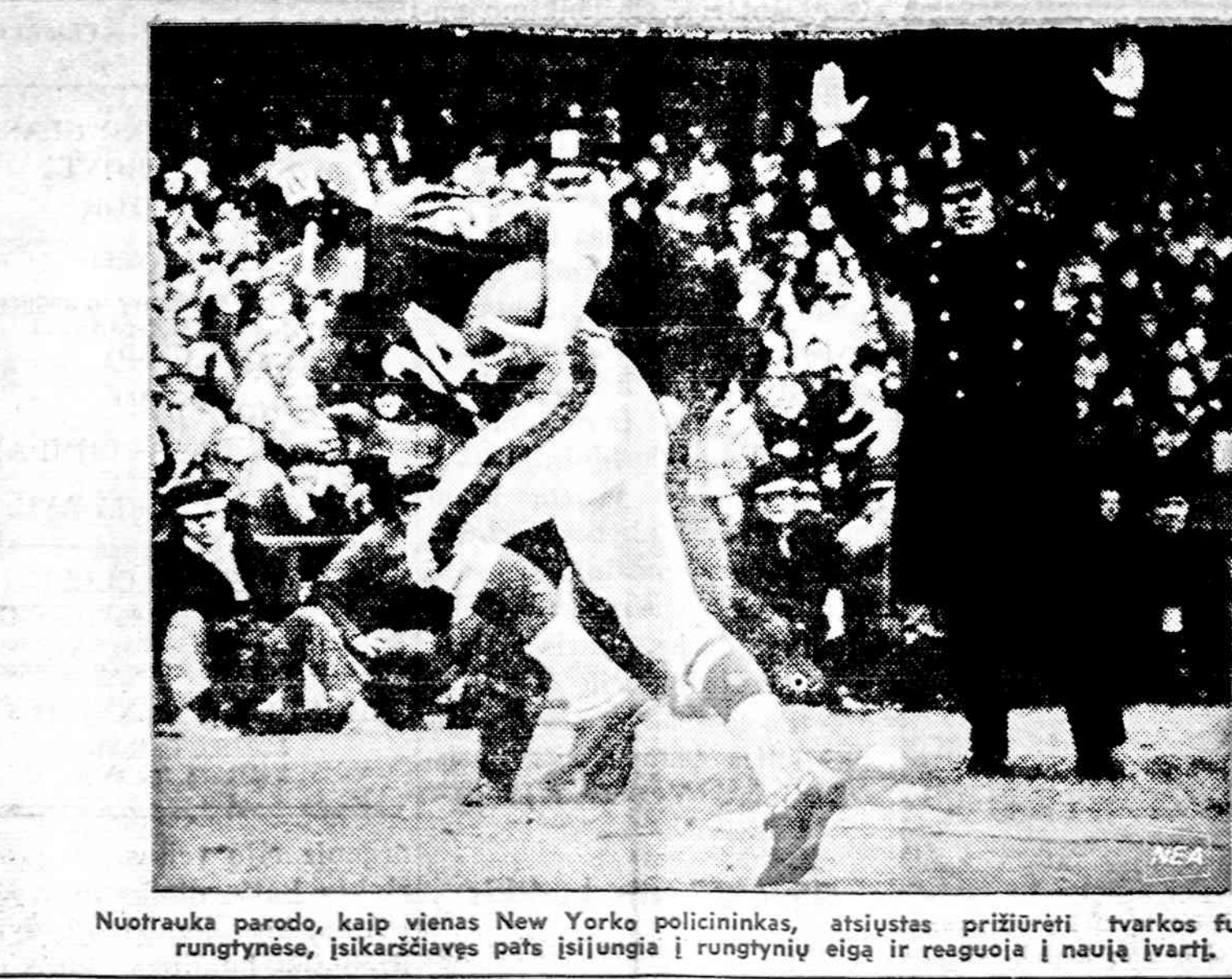
A. & L. INSURANCE & REALTY
A. LAURAITIS
INCOME TAX
4645 So. ASHLAND AVE.
LA 3-8775
(Currency Exchange įstaiga)
Pigūs automobilių draudimai.

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir Taisymas
2646 WEST 69th STREET
Tel.: REpublic 7-1941

APDRAUDŲ AGENTŪRA:
Namu, automobi-
liu, gyvybės, svei-
katos ir biznio.
Patogios išsimokė-
jimo sąlygos.
J. BACEVIČIUS
6455 So. Kedzie Ave. PR 8-2233

The Iron Curtain
Isn't soundproof.

She can't come to you for the
truth, but you can reach her.
Radio Free Europe does get the
truth through.
Write to Radio Free Europe
Box 1986, Mt. Vernon, N.Y.
Published as a public service in
cooperation with The Advertising Council.

L. V. OPEROS
IR BALETO
AUKSINĖ
SUKAKTIS
(Atkelta iš 2 psl.)

Pradėjus darbą, pasirodė ši
daržinė — teatras netinka ope-
rai, nes permenkas apšildymo
įtaisymas, menkai teikė šilumos
scenoje ir nuo žiemos laiko tei-
kiamų skersvėjų pradėjo sirgti
solistai. O kadangi ir taip mažai
jų tebuvo, teko keletą kartų vai-
dinimus nukelti. Šalia to, senos
pašūrusios scenos grindys turė-
jo daug dulkių, kurių nebuvo ga-
lima joki būdu išvalyti. Kuomet
tekdavo tik permaitinti dekora-
cijas ar baletui šokti laike vai-
dinimo, nuo štūmulo dulkių so-
listai springdavo.

Pradžios statyti op. "Demo-
na", buvo paruoštos naujos de-
koracijos ir joms piešti buvo su-
vartota keli pūdai kreidos mil-
tų; visa tai buvo su kiliais į de-
koracijas įpiesta, o kuomet jas
darbininkai bekeisdami pajudin-
davo, visur pasilinkdavo spalvo-
tos kruvos kreidos miltelių, nu-
trūpėjusių nuo lankstymo. Ga-
lima įsivaizduoti, kaip turėjo
dainininkai ir baletos tiosios
spalvotose dulkėse jaustis.

Šiandien visa tai lyg pasaka
atrodo, o tuomet kai kam daug
nemalonumų sudarė. Ir tai, ne-
atsižūrint į visas tas kliūtis,
visgi pirmą žiemą iki sezono
užbaigai buvo suvaidinta: "Tra-
viata" 9 kartų, "Birutė" 3 kar-
tus, "Demonas" 4 kartus ir 6
koncertai — iš viso 22 paruoši-
mai, o jau antrais metais, turint
repertuarą pereitų metų operas
ir naujų pridėjus kiek, buvo 49
paruošimai.

Taip metai po metų augo. Kai
šventė 5 metų sukaktuves, jau
turėjo 17 operų repertuarą ir 3
paruoštas pastatymus, operos
pastatymų buvo jau 300, dau-
giausia buvo vaidinama "Tra-
viata" — 41 kartą; 46 asmenų
apmokama chorą, 44 instrumen-
tų orkestrą, 2 dirigentus, vieną
choro dirigentą, 20 solistų, vi-
ną režisierį ir vieną baletą so-
kėjų ir 15 mokinių ir apie 20
asmenų padedamojo personalo
rūbus, dekoracijas, piešėjus.
Šiandien neturiu po ranka sta-
tistikos davinį, bet jei per 5
metus ji tiek išsiplėtė, tai per
24 metus intensyvaus darbo dar
daugiau išaugo. Tada turėjo
puikiai pertaisyta teatrą su virš
700 vietų.

Tada buvo svetimtaucų Kau-
ne pramoka opera, gražus tea-
tras, o Lietuvai — pasididžiavi-
mas.

(Plačiau apie operą ir baletą
bus vėliau).

PITTSBURGH, PA.
Prisimintinas jūrininkas
Simas Kudirka

Visus lietuvius, nežinūnt kur
je begyventų, sukrėtė šurpas
ir liūdesys, sužinojus apie Simo
Kudirkos, lietuvių jūrininko, iš-
davimą Sovietų Rusijai. Pitts-
burghe gruodžio 5 dieną Povilas
P. Dargis, kuris jau per 37

LAISKAS REDAKCIJAI
Pažvelkime ir į savo kiemą

Kas atsitiko lapkričio 23 d.
naktį ant amerikiečių laivo Vi-
gilant su Simu Kudirka, visam
pasaulyje yra žinoma. Ši žinia
sukrėtė ne tik mus lietuvius,
bet ir viso pasaulio geros va-
lios žmones (nors ir ne visus,
nes čia ir kitur esantieji ir lie-
tuviškai kalbantieji Maskvos
kvislingai džiaugiasi, kad Ku-
dirka nepavyko pabėgti).

Tos žiaurios tragedijos meis-
teriai, kaip žinome, yra bestia-
liškai sovietų budeliai, kuriuos
pasmerkė laisvojo pasaulio žmo-
nės, turį žmoniškumo jausmą.
Beveik panašaus pasmerkimo
verti ir amerikiečių laivo igulos
viršininkai, kurie irgi nei pir-
to nepajudino į šaukiantį Kudir-
kos balsą. Kaip jau išryškėjo,
kad ir jie, ne tik kad ribotos
orientacijos, bet tai pat be žmo-
niškumo jausmų.

Tie, kurie atliko judo rolę,
t. y. išdavė Kudirką nukankini-
mui, užsitarnavo lygios bausmės,
kaip ir kankintojai, nes kanki-
nimo aktas prasidėjo ten pat, po
jų kojomis.

metus veda Lietuvių Radio Pro-
gramą, suruošė specialią pro-
gramą iš Radio Stoties WPIT,
skirtą jūrininko Simo Kudirkos
bylai nušviesti ir protestui pa-
reikšti prieš jo išdavimą.

Programa pradėta iškilmių ce-
remonių, kurios buvo atlieka-
mos karo invalidų Lietuvoje,
Kauno Karo muziejaus sodelyje,
prie Nežinomo Liet. Kareivio
kapo.

Po to, išgirdome pareiškimus
minėti reikalui. Kalbėjo JAV
senatorius Richard S. Schwei-
leris, ukrainiečių atstovas inžin-
ierius Michael Tymiak ir SLA
prezidentas Povilas P. Dargis.

Savo kalbose jie pasmerkė
Amerikos laivo pareigūnus, ku-
rie išdavė lietuvių jūrininką Si-
mą Kudirką ir griežtai reikala-
vo Amerikos vyriausybės, kad
ji ištirtų minėtą reikalą, ir kad
ne tik nubastų išdavėjus, bet
sąkiu reikalavo, kad panašūs iš-
davimas nepasikartotų ateityje.
Tie, kurie klausėsi šios Lietuvių
Radio programos ne vienas ap-
siplėdė ašaromis, girdėdami žiau-
rų pasielgimą su lietuvių jūri-
ninku Simonu Kudirka. Esame
tikri, kad visi lietuviai subrus
ir pakels savo balsus dar tvir-
tesnei kovai už laisvą lietuvių,
už laisvą ir nepriklausomą Lie-
tuvą.

Šiais programai einant oro
bangomis, buvo gautas praneši-
mas, kad Chicagoje mirė am-
žino atminimo prelatas Mykolas
Krupavičius, Povilas P. Dargis.
Šios programos vedėjas, plačiai
nušviest šio garbingo patrioto
nuopelnus, kaip Lietuvos Seimo
nario, Lietuvos žemės ūkio Mi-
nisterio ir kaip Vliko pirmininko
darbą. Amžino Atminimo prela-
to prisiminimui ir atminimui bu-
vo sugrotos Ave Maria ir chorli-
onečių ansamblio įrekiuotos
"Tėve Mūsų".

Lietuviai

Dabar mes, protestuodami
prieš žiaurią žmogaus išdavys-
tę, reikalaujame išdavimo kal-
tininkus nubasti užpelnyto-
mis bausmėmis. To reikalauja-
me ne tik mes, bet ir amerikie-
čiai, pradant eiliniu piliečiu,
baigiant pačiu šio krašto Prezi-
dentu.

Būtų viskas gerai, jeigu šis
įvykis neprimintų ne taip jau
senai dar žiauresnių išdavimų
ir po to sekusių pasibaisėtinų
pasekmių ir tragedijų. Čia ame-
rikietis išdavė lietuvių, o sovietų
budelis jį nukankino. Tuose ki-
tuose atsitikimuose lietuviškai
kalbantis Maskvos kvislingas iš-
davė lietuvių nukankinimui to-
kiems pat sovietų budeliams.

Šį kartą kalbu apie Kostą Ku-
bilinską, kuris Lietuvos oku-
panto buvo infiltruotas į Lie-
tuvos partizanų eiles ir, geram
momentui atėjus, Kubilinskas
išdavė partizanų būveines.

Už šį jodoiška darbą Lietu-
vos partizanai, Kubilinską nu-
teisė mirties bausme. Ar ma-
note, kad tuomet ten nebuvo šau-
kiamasi Dievo ir žmonių pagal-
bos, lygiai kaip šaukėsi Kudir-
ka, kada budeliai juos užklupo?

Dabar pažvelkime, kaip mes
pasielgėme? Mes Kubilinsko gar-
bei pastatėme paminklą... Su-
dėdami jo eilėraščius ir pirmuo-
sius puslapius vaikams išleis-
tame vadovėlyje "Rūtelė".

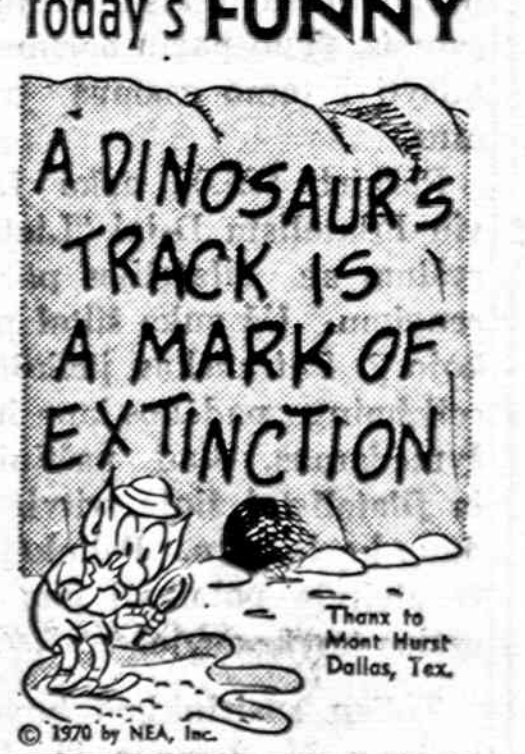
Siūlau šį vadovėlį tuojau iš-
imti iš apyvartos, nes kitaip abe-
joju, ar toji išveivijoje kai ku-
rių asmenų padaryta visai išei-
vijai gėda kada nors bus pamirš-
ta.

K. Radvila

VORAI NARKOMANAI

Išgėrus darbas nesiseka ne tik
žmogui, bet ir vorui. Blaivus
vidutinio dydžio ir pajėgumo vo-
ras nurezga savo voratinklį per
pusvalandį. Gavęs marichanos
porciją, tokį pat darbą jis dir-
ba jau pusantros valandos, mor-
fijus sulėtina darbą dar du kar-
tus. Sudėjęs trūpinėlį LDS nar-
kotiko, voras visiškai pamiršta,
kaip mezgamas tinklas ir raiz-
go savo voratinklį bet kaip,
kol visiškai išsenka.

today's FUNNY

Today's FUNNY will pay \$1.00 for
each original "funny" sent. Send gags
to: Today's FUNNY, 1200 West Third
St., Cleveland, Ohio 44113.

GUŽAUSKŲ
BEVERLY HILLS GELINČIA
GELES VISOMS PROGOMS
2443 WEST 63rd STREET
Telefonai: PR 8-0833 ir PR 8-0834

GĖLININKAS
(PUTRAMENTAS)
Linksmumo arba liūdesio valandoje
gražiausios gėlės ir vainikai ant-
kapių papuošimai ir sezoninės
kapams gėlės.
ROY R. PETRO (PUTRAMENTAS)
5525 So. Harlem Ave. — 586-1220

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 W. 71st Street
Telef.: GROvehill 6-2345-6

1410 So. 50th Ave., Cicero
Telef.: TOWNhall 3-2108-9

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIK & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINŲS VIETA
REpublic 7-3600 REpublic 7-3601

EUDEIKIS

SENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI:

DOVYDAS P. GAIDAS **GERALDAS F. DAIMID**

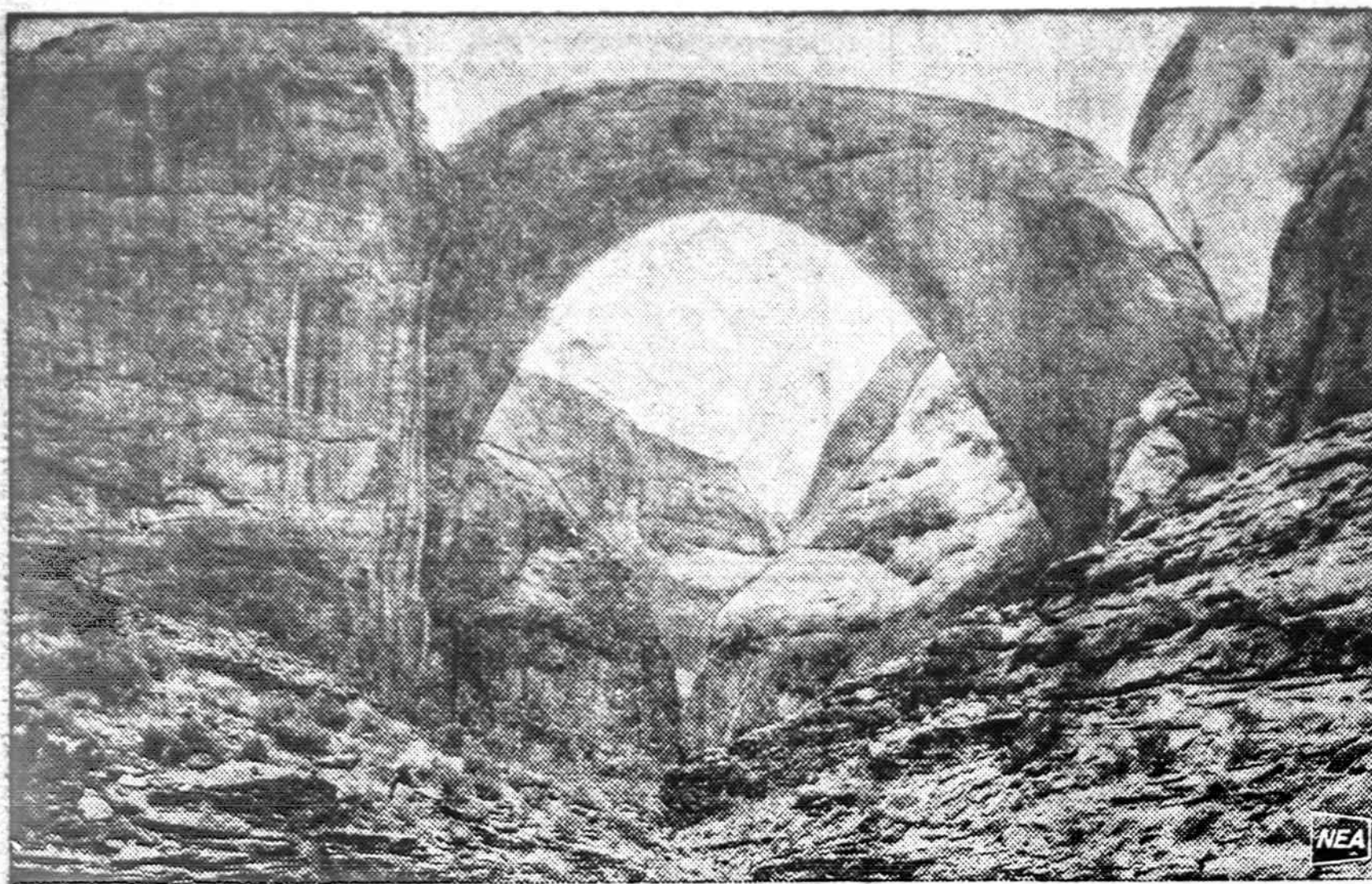
4605-07 So. HERMITAGE AVENUE

Tel.: YARDS 7-1741 - 1742

4330-34 So. CALIFORNIA AVENUE

Telefonas: LAFayette 3-0440

MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Utoje yra natūralus akmeninis tiltas, vadinamas Rainbow Bridge. Jis yra 309 pėdų aukštyje ir 278 pėdų ilgio. Tiltui atsirado pavojus iš netolimo ežero — Powell lake, kuris vis kyla ir gali apsemti šį gamtos kūrinių. Gamtos apsaugos organizacijos reikalauja, kad vidaus reikalų departamentas tvarkytų ežerą taip, kad jo vanduo nekiltų.

Inž. Antanas Rudis kalbės WGN radijo programoje

Inž. Antanas Rudis, vienas iš Alto steigėjų, jo ilgametis valdybos narys ir pirmininkas, kalbės WGN radijo programoje antradienį, gruodžio 22 d. Dan Price Line 720 valandos metu nuo 8 — 10 po pietų. Jis kalbės Lietuvos ir kitų Pabaltijo valstybių laisvinimo reikalais.

Inž. Ant. Rudis, aktyviai įsijungęs į lietuvišką visuomeninę veiklą, daugiausia laiko skyrė Altui. Todėl būdamas pirmininku, jis sumaniai talkino Kersteno rezolucijos darbuose, užmezgė artimus ryšius su žymiaisiais politikais, senatoriais, kongresmanais bei aukštųjų valstybės pareigūnais, nuolat keldamas pavertusių tautų klausimą. Jo sumanumo ir energijos dėka šiuo reikalu buvo daug atsieta. Šiuo metu jis, talkinantis žmonai Marijai, veda Lietuvos forumo radijo

programą, kuri girdima FM 93.1 kiekvieną šeštadienį nuo 8 — 9 v. vakaro.

Be inž. Ant. Rudžio šį antradienį, gruodžio 22 d. WGN stotyje, Dan Price Line 720 nuo 8 iki 10 v. vak. radijo pro-

gramoje dar kalbės dr. prof. Francis Shwarzenberg, dėstęs Loyolos universitete politinius mokslus. Jis yra čekoslovakas ir JAV atvykęs 1948 m. Taip pat programoje kalbės adv. Joe Sprayregen, žydų kilmės. Jis tiksliai grįžo iš Rusijos, kur buvo nulykęs susipažinti su žydų gyvenimu Maskvoje. K.

Sėkmingas Paštininkų susirinkimas

Šių metų gruodžio 13 d. Chicagoje įvyko Lietuvos Paštininkų S-gos visuotinis narių susirinkimas. Kaip kiekvienais metais, jis įvyko metų pabaigoje. Buvo susirinkęs gražus skaičius narių, jų šeimų ir svečių, užpildydami svetimus K. K. Repšių namus.

Patį susirinkimą atidarė A. Gintneris, pasveikindamas atsilankiusius. Jis raportavo apie buvę daug atsieta. Šiuo metu jis, talkinantis žmonai Marijai, veda Lietuvos forumo radijo

mai (Nuo Krivulės iki Raketo) išleidimu. Viso atspausdinta 800 knygų, kurių beliko 300.

Pagerbti šiais metais mirusieji: J. Šaikūnas, J. Satas, J. Keblėris ir šeimos nariai M. Gintnerienė bei O. Kuliesienė. Labai apgailestauta, kad mirė šis taip retai paštininkų eilės, kurių netekimas silpnina ir lietuviškos išėjimo aktyvumą dalį.

Revizijos duomenis pranešė J. Indriūnas, pažymėdamas, kad pajamų ir išlaidų dokumentai atsitiko kasos įrašus. Šiuo metu rasta grynų pinigų \$48,98. Išleistos knygos apyskaita dar nesanti padaryta, todėl apie jos stovį tikrų žinių negalėjo pateikti. Revizijos komisijai pavesta artimiausiu laiku padaryti nuodugnų knygos išleidimo apyskaitos patikrinimą ir pateikti susirinkimui aprobuoti.

Šiais metais įvyko mažas valdybos pakeitimas: vieton išstojusio norio J. Tijiūno, pakviestas — kooptuotas J. Gudonis kasininku, o į revizijos komisiją pakviestas R. Nemickas.

Susirinkimas patvirtino 1971 metų esančią valdybą, būtent: J. Bereiša — pirmininkas, vicepirmininkas J. Gečiauskas ir A. Gintneris, Br. Gudonis — kasininkas ir nariai — J. Pocius ir K. Repšys. Revizijos komisija — J. Indriūnas, J. Miceika ir R. Nemickas.

Buvo aptartas II tomo Lietuvos Paštininkų atsiminimų knygos išleidimo klausimas. Medžiagos jau turima nemažai. Nutarta, kai bus surinkta pakankamai medžiagos, ir išleido smulkmenas aptarti.

Kreiptasi į visus narius, kad prisidėtų savo atsiminimų rašymais. Tuo pačiu norima atliksyti I tomo esamus trūkumus.

Paskirta \$25.00 auka Lietuvos Filatelistų D-jai "Lietuva" ryšium su filatelijos parodos rengimu. Už auką šiltai padėkojo E. Petrauskas, įteikdamas reikšmingą padėkos lapą ir pažymėdamas, kad paštininkai ir filatelistai šioje srityje turi daug ką bendro. Palinkėjo jis ir ateityje palaikyti glaudžius ryšius tarpusavyje.

Toliau susirinkimo buvo iškeltas p. H. Zemelio "L. Liet." 8-tam Nr. straipsnyje "Kodėl mes nesuskalbame" paštininkų vardo pajukimas. Visapuo-

šiai aptarus, susirinkimo pasisakė, kad Paštininkų S-ga nemato reikalo viešai į tai reaguoti, nes mažai būtų garbės aiškintis su asmeniu, kuris tik žemina kitus, o savęs nemato. Be to, bereikalingas būtų įrodinėjimas ar p. Zemelis tikrai galėtų savo pranašumui atsverti visus paštininkus, kurių tarpe taip pat yra inžinierių, advokatų, rašytojų ir ne menkesnių plunksnos darbininkų už jį patį. Išsiskėmus visiems klausimams ir pasisakymams, buvo pasidžiaugta paštininkų solidumu ir pasiryžimu dirbti naudingą darbą, kuris artintų mūsų visų lūkesčių išsipildymą. Po to sekė vaisės ir artimai šiltas šeimyniškas pasisvečiavimas. J. Tijiūnas

Gimė 32-tras kūdikis

Beveik pietiniame Italijos gale, Adriatikos jūros pakrastyje, Brindisi provincijoje 42 metų stipri kaimietė Marija Adolora Casini pagimdė 32-trą savo kūdikį. Gimė 6.6 svarų mergaitė. Kaip motina, taip ir josios dukterė yra sveikos.

Šį kartą Marija A. Casini pagimdė vieną mergaitę. Bet ji yra gimdžiusi dvynukų, trynukų ir net ketveriukų. Kitaip ji, būdama tokia jauna, būtų negalėjusi pagimdyti tokio didelio vaiko skaičiaus.

Gaila, kad iš 32 vaikų, gyvena ir auga tik 15. Visi kiti išmirė. Vieni vos užgimę, o kiti paaugęję.

Jaunos motinos vyras yra 41 metų amžiaus Brindisi laukų darbininkas. Jis sveikiai atrodo ir stebisi, kodėl laikraštiniškai domisi jojo žmona arba jos kūdikiais.

Laikraštiniškai paklausė, kaip ji jaučiasi, tiek gimdydama. Ji labai itališkai atsakė:

— Matyt, kad aš turiu Tverės paskirti, ir aš noriai ją vykdaui...

Ji nieko negalėjo pasakyti, todėl toks didelis jos vaikų skaičius išmirė. St. P.

TRUMPAI

— **Liudo Dovydeno** atsiminimai "Mes valdysim pasaulį" dviejuose tomuose, ką tik išėjo iš spaudos ir pasirodė knygų rinkoje. Juose aprašoma idomūs ir jaudiną momentai bolševikų okupuotoje Lietuvoje. Pirmas tomas 264 psl., antras — 256 psl., dalį P. Lapės piešais viršelais. Paskiro tomo kaina 4.00 dol. Išleido Romuva. Knygos gaunamos Naujienose.

— **Dr. Aldona Skripkutė**, gyv. New Jersey valstijoje, prieš porą metų baigusi medicinos studijas, įsijungė į lietuviškų

HELP WANTED — FEMALE

Darbininkų Reikia
ALUMINUM AND GLASS
STORE FRONT
ESTIMATOR

EXPERIENCED
Some drafting necessary to understand
manager of department
MR. DEADY
666-9800

CADILAC GLASS COMPANY
2100 So. PEORIA AVE.

TYPIST — CLERK
Ad. business. 2 brocks from Union
Salary comm. with experience.
Salary comm. with experience.
KENNEDY & KENNEDY CO.
522 So. CLINTON
341-1122 for appt.

organizacijų veiklą. Ji yra išrinkta Balso direktorė ir įeina į Amerikos lietuvių gydytojų draugijos komitetą, kuris ruošiasi lietuvių gydytojų suvažiavimui sekančiais metais New York'e.

— **Danutė Paukštys**, Illinois universiteto Circle campus studentė išvyko ekskursinėn kelionėn į Vokietiją. Kelionės tikslas — aplankyti istorines vietas, taip pat planuoja nuvykti į Paryžių, kur gyvena jos draugė Jenciuūtė.

— **Sofija Aleksandrovienė**, gyv., Bridgeport apylinkėje, buvo išvykusi atostogų į Vokietiją ir Prancūziją aplankyti ten gyvenančios sesers ir gausių pažįstamų.

— **Bronislava Aluzienė** prieš Kalėdų šventės išvyko į Californijos valstiją pas savo gimines ir ten bus iki pavasario.

— **Vincas Tamošiūnas**, dabartinis Šaulių S-gos pirmininkas, minėjo 50 metų šauliškės veiklos sukaktį. Lietuvių Namuose, Detroit'e, gruodžio 12 d. jam buvo suruoštas pagerbimo vakaras. Iš Chicago dalyvavo: Šaulių Sąjungos garbės narys Vladas Išganaitis ir Centro Valdybos nariai — Stasė Ceevičienė, Serg. Radzickas ir Algirdas Budreckas.

— **Kas norėtų linksmai ir nuotaikingai jūrinių tarpe užbaigti Kalėdų ilgąjį savaitgalį, maloniai kviečiame atvykti į Chicago Jūrų Šaulių Gen. Daukanto Kuopos ruošiamą Plaukiojimo — Sezono Užbaigimo Balį, kuris įvyks Vėjų salėje, š. m. XII. 26 d. Gausus ir greitas baras, turtingos dovanos ir skanus maistas, o taip pat modernus ir pagarsėjęs vokiečių 5 asmenų Mondsheim orkestras užtikrins gerą nuotaiką. Įėjimas su maistu tik 5 dol. Pradžią nuo 6 val. vak. Pelnas skiriamas Jūrų Šaulių Jachtos šilaukymui ir mūsų įvairių veiknių paramai. Dėl vietų skamb. tel. CL 4-2665. Kuopas Valdyba (Pr.)**

Astronautas Alan Shepard rengiasi kelionei į mėnulį su erdvėlaiviu Apollo 14. Kelionė prasidės sausio 31 d.

REAL ESTATE.

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Žemė — Pardavimui

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Žemė — Pardavimui

PASKOLOS PERKANT NAMUS, DAROMOS ILGIEMS TERMINAMS
IR ZEMAIS NUOSIMCIAIS MENESINIAIS ISSIMOKEJIMAI
DEL VISU INFORMACIJU, KREIPKITE I

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

PETRAS KAZANAUSKAS, Prezidentas
2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. Virginia 7-7747

PLATUS PASIRINKIMAS NAMŲ PIRKIMUI
BUTŲ NUOMAVIMUI — NOTARIATAS — VERTIMAI
DRAUDIMO AGENTŲ PATARNAUJA VISAI DRAUDIMO REIKALAI
J. BACEVICIUS — BELL REALTY
INCOME TAX SERVICE
6455 So. Kedzie Ave. — Prospect 8-2233

• NAMŲ IR BIZNIO PIRKIMAS - PARDAVIMAS • NOTARIATAS
• PATVIRTINTI VERTIMAI • IMIGRACIJOS POPIERIAI
• PAJAMŲ MOKESČIAI — INCOME TAX

LEONAS REAL ESTATE

2735 WEST 71st STREET TEL. 925-6015

RESTORANAS — VALGYKLA. Dviejų aukštų namas, moderniški ir nauji treigimai — judri vieta — labai geras buitinė, lengva aptarnauti.

3 BUTAI ir BIZNIO PATALPA. Rinktinė vieta Marquette Parke. \$43,000. 11 BUTŲ MŪRAS. 10 metų, 60 p. sklypas, geros pajamos, puiki vieta.

SIMAITIS REALTY

NOTARY PUBLIC, INCOME TAX, INSURANCE
2737 W. 43rd STREET
CL 4-2390

TERRA
Brangenybės, Laikrodžiai, Dovanos visoms progoms.
3237 WEST 63rd ST., CHICAGO
Telef. 434-4660

HOME INSURANCE

Call: Frank Zapolis
3208 1/2 W. 95th St.
GA 4-8654
State Farm Fire and Casualty Company

SIUNTINIAI I LIETUVĄ
ir kitus kraštus

P. NEDZINSKAS, 4065 Archer,
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

DAŽAU NAMUS
IS VIDAUS IR LAUKO

Valau kilimus ir baldus.
Pilna aprauda.
I. RUDIS Tel. CL 4-1050

JUOZAS (JOE) JURAITIS

Nebrangiai ir greitai taiso Volkswagenuos, Volvos, Mercedes, Porschus ir kitas užs. ir vietinės gamybos mašinas. Elektroninis tikrinimas, patyrę mechanikai, vilkikai.

RICHMOND AUTO SERVICE
2934 West 63rd St.
Tel. GR 6-3134 arba GR 6-3353

SIUNTINIAI I LIETUVĄ
VYTAUTAS ŽUKAUSKAS

2608 West 69th Street
Chicago, Illinois 60629
WA 5-2787

Didelis pasirinkimas įvairių prekių. Automobilai, šaldytuvai, maistas, pinigai.

K. ERINGIS

CALIFORNIA SUPER SERVICE
Taisomi auto motorai, stabdžiai, tune-ups ir t. t.
4824 So. CALIFORNIA AVE.
CHICAGO, ILL. TEL. VI 7-9327

SKAITYK IR KITAM PATARK

SKAITYTI DEMOKRATINI
DIENRAŠTĮ "NAUJENAS"

ŽMONES PERKA NAMUS

LENGVŲ \$ 14,000 pajamų iš apartamentinio mūro, kuris ir 15 metų neturi. Pastatytas turtingam rajone. Kaina greitai pirkėjui \$77,000.

KUKLUS NAMEIS — 2 butukai pačiame Marquette Parke. Kaina \$17,000, gal ir mažiau.

2 GERI MŪRINIAI NAMAI Brighton Parke. Duoda virš \$16,000 nuomos ir mažos išlaidos. Jei pamatysi, tai nupirksi už \$52,500.

5 BUTŲ ŠVIESTUS MŪRAS ir 3 auto mūro garažas pačiame Marquette Parke. \$7,500 pajamų. Tik dėl ligos atiduoda už \$48,000.

PLATUS LOTAS, Marquette Parke centrinėje gatvėje. Kaina — susitarimui.
PUIKUS, DIDELIS 2 po 6 mūras. Gazu šildymas. platus sklypas, mūro garažas, arti ofiso. \$29,500.
2 BUTŲ, 14 metų modernus mūras, 3 auto mūro garažas, Marquette Parke. \$38,000.
9 KAMB. MŪRAS, gražus — kaip naujas. Geros pajamos, arti mūsų, \$19,600.

Valdis Real Estate

7051 So. Washtenaw Ave. RE 7-7200

PERKAME, PARDUODAME, MAI-NOME įvairaus dydžio namus visur. Papirpiname paskola, visokeriopą apdraudą, veikla notariatas.

NORVILA

REAL ESTATE AND BUILDERS
2658 WEST 59th STREET
PROspect 8-5454

5 KAMBARIŲ mūrinis, 6-tas padarytas šildomam porčiūje. Šiluma gazu, moderni virtuvė ir vonia, 2 automobilų garažas. \$20,500.
4 KAMBARIŲ EXPANDABLE (virtus neužbaigtas), apyvniaus, mūrinis. Šiluma gazu, aluminijaus langai, 2 automobilų garažas, šoninis įvažiavimas, platus sklypas. \$25,000.
5 KAMBARIŲ mūrinė rezidencija. Šiluma gazu, 1½ auto garažas, platus sklypas. \$18,900.
2 PO 6 MŪRINIS. 2 atskiri karštų vandeniu šildymai gazu. Modernios virtuvės, 2 automobilų garažas, Marquette Parke. \$32,000.
2 PO 5½ IR 4 KAMB. RŪSY, šiluma gazu, alumin. langai, platus sklypas, graži nuosavybė Gage Parke. \$43,000.
4 PO 5 IR 1 BUTAS RŪSYJE, mūrinis. Alumin. langai, šildymas gazu, garažas, Marquette Parke, \$52,000.

NERIS REAL ESTATE

3009 WEST 63rd STREET
Tel.: 471-0321

BUILDERS AND CONTRACTORS

Namų Statyba ir Remontas

HEATING CONTRACTOR

Irengiu naujus ir perstatau senus visus rūšių namo apšildymo pečius ir air-conditioning ir naujus ir senus namus. Irengiu vandens boilerius ir stogų rinas (gutters). Darbas atliekamas greit, sąžiningai ir garantuotai. Apskaičiavimai nemokamai. Turu leidimus dirbti mieste ir užmiesčiuose.

DOMAS ŽUKAUSKAS

HEATING & SHEET METAL
4444 So. WESTERN AVE.
CHICAGO, ILL. 60609
TEL.: VI 7-3447

A. ABALL ROOFING

Įkurta prieš 50 metų

VISOKIUS STOGUS, rinas ir nutekamuosius vamzdžius sutaisome arba naujus įdedame.
KAMINUS IŠVALOME ir pataisome. Nudažome namus iš lauko ir atliekame "tuckpointing" darbus. Esame apdrausti, visas darbas garantuotas.
S k a m b i n k i t
LA 1-6047

Reikavimas veltui, kreipkitės bet kada

BIZNIERIAI, KURIE GARSINASI "NAUJENOSE". — TURI GERIAUSIA PAsISEKIMA BIZNINJE